

MOLIERE OPERE

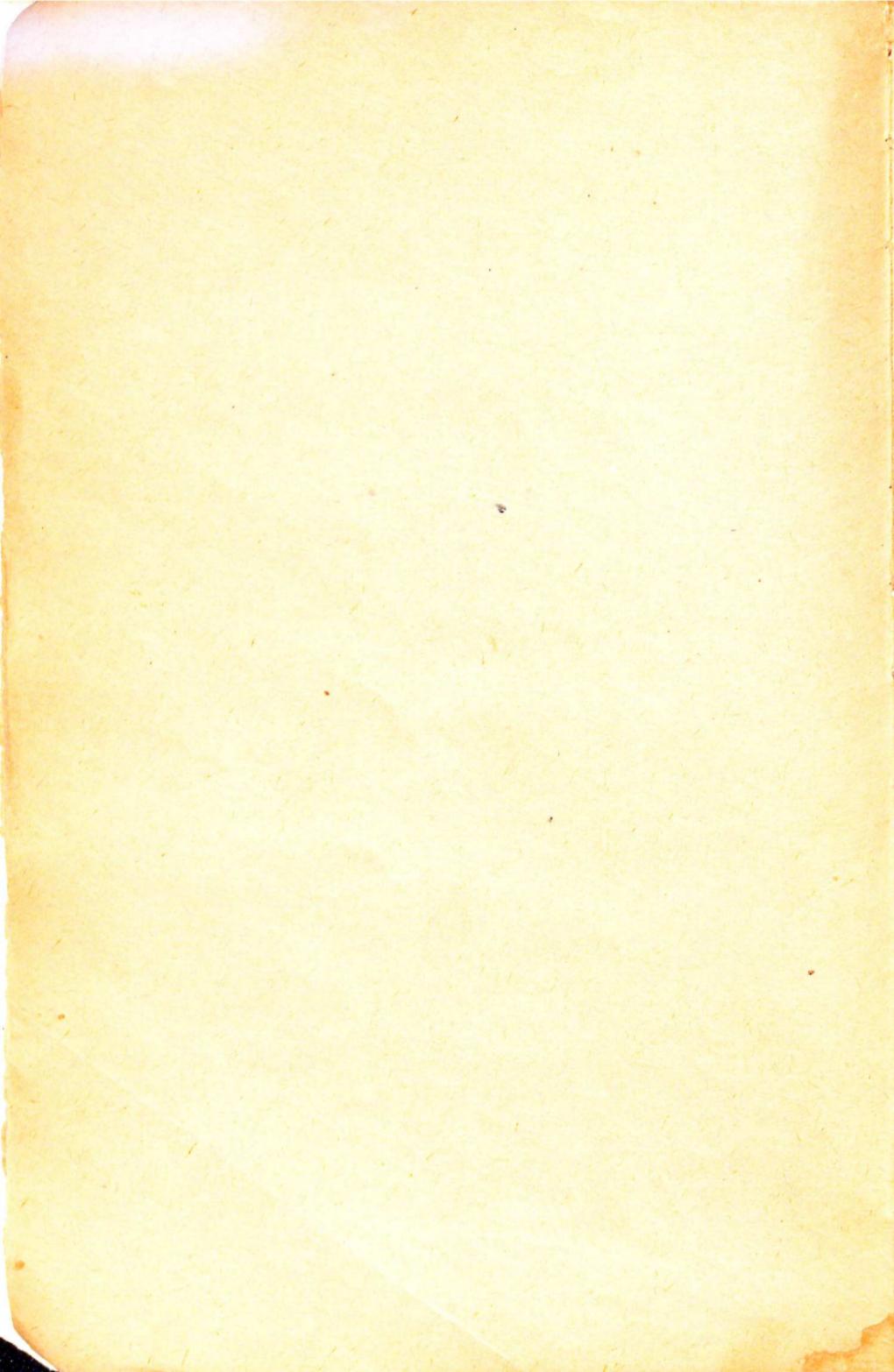
10

P E R S O A N E L E

ALCESTE — îndrăgostit de Celimena
PHILINTE — prietenul lui Alceste.
ORONTE — îndrăgostit de Celimena
CELIMENA — iubita lui Alceste
ELIANTA — vara Celimenei
ARSINOE — prietena Celimenei
ACASTE } CLITANDRU } marchizii
BASC — servitorul Celimenei
UN TRIMIS de la mareșalatul Franței
DUBOIS — servitorul lui Alceste

Acțiunea se petrece la Paris, în locuința Celimenei.

ACTUL I

S C E N A 1

Philinte, Alceste

PHILINTE

Ce ai? Ce ți se-nțîmplă?

ALCESTE

Ah, rogu-te, mă lasă!

PHILINTE

Ba sărui. Înc-o dată: ce lucru te apasă?

ALCESTE

Îți spun: mă lasă-n pace și du-te unde-i vrea!

PHILINTE

Vorbește cu măsură și nu te supără!

ALCESTE

Ba eu vreau să mă supăr, n-am chef de vorbe goale.

PHILINTE

Nu pot să dau de rostul necazurilor tale.

Deși sănem prieteni, săn primul care, știi...

ALCESTE

Cum? Eu îți săn prieten? A, nici nu te gîndi!
E drept că-n aparență am fost amici odată,

Dar după ce pe față ți-ai dat arama toată,
Îți spun fără să preget că nu-ți mai sunt amic.
De suflete corupte nu vreau să știu nimic.

PHILINTE

Deci, mă încarcă, Alceste, cu-o vină grea pe mine!

ALCESTE

În locul tău, Philinte, muream de-așa rușine;
Ce ai făcut, te-asigur că n-am să pot să-ți iert.
Să orice om de-onoare ar protesta, e cert.
De-un om văd că te-apropii, cu tămîieri și grații,
Faci zeci de complimente și tandre declarații,
Îl copleșești cu grații și-imbrățișări fierbinți,
Cu daruri, cu proteste, ba chiar cu jurămînti;
Iar cînd te-ntreb pe urmă cum se numește-amicul,
Nici nu știi cum îl cheamă, făcîndu-te ridicul;
La despărțire focul stîngîndu-se puțin,
Mai ai curaj s-adaogi că ți-e complet străin.
La naiba! e un lucru și laș și de rușine
Să-ți înjosești ființa, trădîndu-te pe tine!
Să dacă eu vredată aş face-așa ceva,
De remușcări, te-asigur, pe loc m-aș spînzura.

PHILINTE

Nu cred să mi se cadă asemenea osîndă,
Ci judecă-mi purtarea cu-o inimă mai blîndă.
Îngăduie-mi, Alceste, nu fi atît de rău,
Ca pentru vina asta, să nu mă spînzur, zău.

ALCESTE

De proastă calitate îți este astăzi gluma!

PHILINTE

Vorbind serios, Alceste, ce-i de făcut acuma?

ALCESTE

Sinceritate caut! De ești un om cinstit,
Din inimă să-ți fie orice cuvînt rostit.

PHILINTE

Cînd vezi că unul, altul, se bucură cu tine,
Îi răsplătești purtarea așa cum se cuvine,
Te porți și tu, firește, precum se poartă el,
La dar răspunzi cu daruri, la jurămînti, la fel.

ALCESTE

O, ce nesuferită și josnică metodă
Pe care-o urcă-n slavă amiciei tăi la modă! •
O, cît îmi sănt de-urîte aceste-ntortocheri,
Aceste ipocrite discursuri și păreri,
Urâsc pe исусиții cu-mbrățișări abile,
Palavragii amabili de vorbe inutile,
Maeștri-ai politeții cu gestul socotit,
Tratînd pe un netrebuie ca pe un om cinstit...
• Si care ți-i folosul cînd cineva îți jură
Credință și-ți arată iubire și căldură,
Sau îți aduce-elogii din cele mai de preț,
Cînd face-același lucru cu primul nătăflet?
Nu, nu cred să existe vreo inimă curată
S-accepte-această stimă, mă ierți, prostituată!
Cel mai ales din semenii se va simți om șters
Văzînd că îl amesteci cu-ntregul univers.
Căci orice stimă are o pricină-anume;
Nu mai stimezi pe nimeni stimînd o-ntreagă lume,
Iar dacă-aceste vicii, cum văd, și tu le ai,
La naiba! nu ești vrednic în preajma mea să stai.
Nu-mi trebuie-o făptură — oricât la mine-ar ține —
Ce nu cînstește-un merit așa cum se cuvine.
• Această prețuire vreau s-o resimt și eu.
Amicu-ntregii specii nu e amicul meu!

PHILINTE

Dar cînd ești om de lume, vei ști să-ți dai silință,
Si să te porți, firește, cu bună-cuvîintă.

ALCESTE

Ba nu! Să punem capăt socot că-ar trebui
Acestui tîrg de false și reci prietenii.
Eu oameni vreau în juru-mi; și-aș vrea să licăreasă

În fiecare vorbă o inimă-omenească;
Deci ea să ne vorbească — și nici un simțămînt
Să nu-și ascundă tîlcul sub prefăcut cuvînt.

PHILINTE

Sinceritatea-n viață, cînd are rost sau n-are,
Ajunge caraglioasă; stirnește supărare;
Ba, uneori e bine, de nu ți-e cu bănat,
Ca nu tot ce-ai pe suflet să fie trîmbițat.
Cuvîncios e oare și este cu cădere
Să spui oricui, oriunde, deschis, a ta părere?
Urăști pe unul; altul e doar un nesărat.
Ei și? I-o spui în față, pe dată, răspicat?

ALCESTE

Da!

PHILINTE

Cum? I-ai spune poate Emiliei în față
Că la această vîrstă, zadarnic se răsfăță,
Că-atîtea sulimanuri pe-obraz sînt de prisos?

ALCESTE

Desigur!

PHILINTE

Că Dorilas e foarte politicos,
Că nu-i la Curte unul să nu-i fi spus istorii
Cu marea-i vitejie, cu neamu-i plin de glorie?

ALCESTE

Te cred!

PHILINTE

Îți rîzi de mine.

ALCESTE

Ba nu îmi rîd de fel;
Si n-am să crut pe nimeni, oricine ar fi el.
Iar Curtea și orașul ce mi-au jignit vederea

Făcute-s să-mi atîțe pornirile și fierea:
Mă indispu de moarte și chinul mi-i adînc
Cînd văd ce fel de oameni în jurul meu se strîng;
Văd lașă lingusire, trădare, prea adese,
Văd cruntă nedreptate, mărunte interese.
Răbdarea-i pe sfîrșite, turbez — și nu doresc
Decît s-o rup o dată cu neamul omenesc. *

PHILINTE

Necazu-ți filozofie aproape că-i sălbatic.
Zău, rîd de-aceste furii, mai demne de-un zănicic.
Cam semănăm, îmi pare — și cît e de bizar! —
Cu cei doi frați ce-n *Scoala bărbătilor* apar,
Și care...

ALCESTE

Mă scutește de-aceste comparații!

PHILINTE

Să mă scutești mai bine de-aceste imprecații!
* Oricât te-ai zbate, nu vei schimba acest pămînt.
Iar pentru că-a fi sincer îți pare-un lucru sfînt,
Iată-am să-ți spun în față că îți cunoaște ticul
Aproape-ntreaga lume, că te-ai făcut ridicul,
Că harța ta cu toate moravurile-n cor
Mai mult de rîs te face în ochii tuturor.

ALCESTE

Cu-atit mai bine-atuncea! Așa am vrut să fie!
Sînt numai semne bune și mor de bucurie!
Pe oamenii pe care eu îi urăsc pe drept
M-aș supăra, de-ar zice că sînt un înțelept.

PHILINTE

Văd, ai dori să sfărămi de-a valma lumea toată.

ALCESTE

Da, mi-a stîrnit în suflet o ură ne-mpăcată.

623320

PHILINTE

Toți muritorii oare — pe fiecare ins —
L-acoperi cu oroarea de care ești cuprins?
Și-n secolul acesta găsești că este bine...

ALCESTE

Da, ura-mi e totală, urăsc pe orișicine;
E unul secătură, ba chiar răufăcător;
Un altul cu mișeii e prea-ngăduitor
Și nu ridică spada acelei urî vînjoase
Ce viciul o aprinde în inimi sănătoase...
Îngăduință, iată, devine un eres
În cazul unui famen cu care-s îñ proces;
Sub iscusita-i mască, îl vezi de ce-i îñ stare,
Ștut e pretutindeni că-i gata de trădare,
Cu ochii lui cei galeși și vorba-i cu lipici
Doar pe străini î-nșală, pe cei ce nu-s de-aici.
Se știe foarte bine cum ăst încureă-lume
Prin mijloace murdare s-a strecurat îñ lume,
Și cum, pe-aceeași cale ajuns printre avuți,
El face să roșească și merit și virtuți.
Oricîte vorbe grele ar trebui să-nghită,
Onoarea-i dubioasă nu e de loc jignită;
De-i spui infam, nemernic, murdar sau scelerat,
Va recunoaște-oricina că-i foarte-adevărat.
Și totuși strîmbătura-i prelimină ca o dîră
Cu zîmbet e primită: se-nghesuie, se vîră
Și dacă, prin tertipuri, e-un rang de cucerit,
Îl dobîndește dînsul — și nu un om cinstit!
La naiba! Toate astea, vai! mă rânesc de moarte
Cînd văd cum însuși viciul de stimă are părte.
Și uneori îmi vine-n pustie să pornesc,
Să fiu cît mai departe de tot ce-i omenesc.

PHILINTE

Moravurile vremii să nu ne amărască,
Să-avem îngăduință cu firea omenească;
Să n-o tratăm prea aspru; păcate-o fi avînd,
Dar să-i vedem păcatul cu-un ochi ceva mai blind;

E bine ca virtutea rigidă să nu fie;
Prea multă-nțelepciune e uneori prostie;
A fi-nțelept nu-nseamnă sărirea peste cal.
Se cere-un stil mai molecum, mai calm și mai egal.
Iar vechile deprinderi într-o morală veche
Cu normele moderne nu fac bună pereche.
Preceptele bătrâne desăvîrșit te-ar vrea:
Tu ține pas cu vremea, nu te-neapățină.
Căci e o nebunie cum nu se află alta
Să vrei să-ndrepți tu lumea cu bîta sau cu dalta.
Și eu văd multe lucruri, în fiecare zi,
Ce-ar merge mult mai bine, căi noi de s-ar găsi;
Dar orișice ai spune și-ai crede despre mine,
Mînia niciodată n-o las să mă domine;
Pe oameni, cu blîndețe, fi iau cum sănt — și tac,
Căci firea mi-am deprins-o să-i rabde-n tot ce fac,
Și cred că, pretutindeni, un pic de sînge rece
Ar face cît mînia, de nu cumva o-ntrece.

323

ALCESTE

Dar stăpînirea asta lucidă, de cleștar,
Nimica n-o-neălzește? Ci chibzuieste doăr:
Te-nșală un prieten în felurite chipuri,
Spre a-ți lua avutul, recurge la tertipuri...
Prin zvonuri născocite de-ți face-o faimă rea,
Ai sta frumos deoparte și nu te-ai mînia?

PHILINTE

Asemenea cusururi ce-ți lasă-n suflet rană
Sînt prea firești păcate la specia umană.
Și sufletul din mine nu e mai răzvrătit
Cînd văd un om nemernic, nedrept, sau necinstit,
Decît cînd văd cum stolul de corbi pe hoit se strînge,
Sau cimpanzei sălbatici, sau lupi setoși de sînge.

ALCESTE

Aș merita osîndă, de-aș fi furat, cumva,
Fără să-neerc... La naiba! Nici s-o gîndesc n-aș vrea;
Această judecată îmi pare prea sfruntată.

PHILINTE

Pe cinstea mea, mai bine ar fi să taci o dată:
Nu-ți pone gri dușmanul atât de crunt și des...
Fii mult mai plin de grijă în tot acest proces.

ALCESTE

Ba n-am să fiu, te-asigur. Sînt hotărît și gata.

PHILINTE

Dar cine-o să susțină în locu-ți judecata?

ALCESTE

Păi cine s-o susțină? Dreptatea mea, atât!

PHILINTE

Nu-ți faci părtaș vreun jude? E lucru hotărît?

ALCESTE

Da; este-a mea pricină-ndoieilnică? Nedreaptă?

PHILINTE

Nu, dar prea multe riscuri și neplăceri te-ășteaptă,
Și...

ALCESTE

Nici un pas n-oi face... degeaba te ascult,
Căci *am* sau *n-am* dreptate.

PHILINTE

Să nu te-ncrezi prea mult.

ALCESTE

Nu voi mișca un deget.

PHILINTE

Ti-i adversaru-n stare
Să-ncercee chiar...

ALCESTE

Nu-mi pasă, oricât ar fi de tare.

PHILINTE

Greșești.

ALCESTE

Ei și? Se poate. La capăt am să ies.

PHILINTE

Dar...

ALCESTE

Voi avea plăcerea să pierd acest proces.

PHILINTE

Dar totuși...

ALCESTE

Am dorința să văd de pot să fie
În stare unii oameni de-așa nemernicie,
De-atâta răutate; de-atâtea făr-de-legi,
Să mă nedreptătească în fața lumii-n-tregi.

PHILINTE

Ce om!

ALCESTE

Oricât mă costă, să văd sănt dornic, iată,
Așa, de frumusețe, cum pierd de astă dată.

PHILINTE

Oricine-ar rîde,-Alceste, de te-ar fi auzit
Vorbind în gura mare așa cum ai vorbit.

ALCESTE

Să rîdă dacă-i place!

PHILINTE

Dar drumul spre dreptate
Pe care-ai vrea să-l afli în lucrurile toate,
Tinuta asta fermă în care te-ndîrjești,
O afli deopotrivă în ceea ce iubești?
Din partea mea, spun verde, îmi este de mirare:
Fiind cu omenirea certat, pe cît se pare,
Deși atîtea lucruri urîte te-au stîrnit,
În sînul ei găsit-ai ceva de îndrăgit;
Mai mult încă, mă miră în treaba asta toată
Că inima ta face-o alegere ciudată.
Curata Elianta te-mbie, precum știu,
Sfioasa Arsinoe nici ea n-ar zice nu;
Și totuși al tău suflet nu-l pot de loc seduce...
Pe cît timp Celimena mereu de nas te duce;
Cu firea ei cochetă și cu bîrfeli cît vrei,
Se potrivește bine cu duhul vremii ei.
Și cum se face oare că tu, urînd de moarte
Pe-acesta, ei îi suferi purtarea mai departe?
La o ființă dulce, acestea nu-s greșeli?
Le ierți cumva, Alceste? Sau nu le vezi de fel?

ALCESTE

Să știi că înclinarea-mi spre tânără vădană
Nu este-atît de oarbă, s-o văd fără prihană,
Să-orișcă arde-n pară, sănt primul care pot
Să-i văd deschis purtarea și s-o acuz, socot.
Și totuși, orice-aș zice și orișice aș face,
Sănt slab, o spun pe față. E limpede: îmi place;
Degeaba-i văd cusururi, degeaba osîndesc:
Ea știe să mă facă s-o caut, s-o iubesc.
Căci plină e de farmec — dar dragostea mea, poate,
Va ști să o dezbară de-a vremilor păcate.

PHILINTE

De izbutești aceasta, să știi că nu-i puțin.
Și crezi că te iubește?

ALCESTE

O, doamne, eu înclin
Să cred că da, altminteri nici ea nu mi-ar fi dragă.

PHILINTE

Dar dacă îți arată prietenia-ntreagă,
De ce îți fac rivalii atîta sănge rău?

ALCESTE

Oricine-ar vrea un suflet să fie doar al său.
Și n-am venit aicea decât să-i spun, în fine,
Tot ce-mi inspiră focul și dragostea din mine.

PHILINTE

Ci eu, de-ar fi cu cale să am și eu dorință,
I-aș da doar Eliantei suspinele-mi fierbinți.
Spre tine se îndreaptă cu inima ei pură
Și de-o alegi pe dînsa îți-ar fi mai pe măsură.

ALCESTE

E drept, și-nțelepciunea mi-o spune zi cu zi,
Dar dragostea n-ascultă de minte, precum știi.

PHILINTE

Mă tem că-a ta nădejde te trage înspre pantă
Iluziei...

S C E N A 2

Oronte, Alceste, Philinte

ORONTE

Aflat-am acum că Elianta
Precum și Celimena la tîrguit s-au dus
Și, cum știam c-aicea sănăteți, venit-am sus
Ca să vă spun, Alceste, cu inimă cinstită,
Că port domniei voastre o stimă nesfîrșită
Și că de mult dorința fierbințe m-a-ndemnat
Să fiu printre ai voștri prieteni numărat.
Știu să cinstesc un merit, ca-al vostru, se-nțelege,
Și-aș vrea prietenia pe viață să ne lege.

De altfel, un prieten ca mine, credincios,
Cred fără şovăire că nu e de prisos.

(*Câtre Alceste.*)

Vi se-adreseză toate acestea, mi se pare...

(*În acest loc Alceste pare distrat și s-ar crede că nu observă că Oronte ii vorbește.*)

ALCESTE

Cum, ați vorbit cu mine?

ORONTE

Da. Vă jignește oare?

ALCESTE

De loc. Dar e surpriza prea mare, vă spun drept;
Pot eu cumva la astfel de cinste să mă-aștept?

ORONTE

O, stima mea nespusă de loc să nu vă mire,
Vă datorează stimă întreaga omenire.

ALCESTE

Vă rog...

ORONTE

În țara noastră e totul mai prejos
De meritele voastre. E-un fapt neîndoios.

ALCESTE

Vă rog...

ORONTE

O da, din parte-mi, v-o spun întâia oară,
Vă cred mai plin de merit ca toți ce mă-neconjoară.

ALCESTE

Vă rog...

ORONTE

Să mă lovească un trăsnet dacă mint!
Și-acum, drept mărturie a tot ce spun și simt,

O, domnul meu, permiteți cu-o strânsă-mbrătișare
Să cetluim a noastră prietenie mare.
O, domnul meu, primiți-o! Deci, îmi făgăduiți
Prietenia voastră?

ALCESTE

Vă rog...

ORONTE

Cum? Vă codiți?

ALCESTE

O, domnul meu, e cinstea prea mare pentru mine;
Prieteniei, parcă, măsura-i șade bine.
Ar fi, de bună-seamă, s-o pîngărim, e cert,
La orișice prilejuri luînd-o în deșert.
Ci urmărind cu grijă simțirea ce se naște,
E bine înainte de toate-a ne cunoaște,
Și-n firea noastră poate de-ar fi nepotriviri,
Am regreta urmarea acestei întîlniri.

ORONTE

Așa e! Asta-nseamnă cuvînt de om cuminte
Să vă stimez acuma mai mult ca înainte.
Deci să lăsăm ca timpul să-nchege-un simțămînt.
Să totuși, pîn-atauncea cu totu-al vostru sănt.
De-ar fi să-aveți nevoie la Curte de-o favoare,
Să știți că am la rege o trecere-oarecare;
Mi-e ascultat cuvîntul, v-o spun pe cinstea mea,
În modul cel mai sincer, la maiestatea sa.
În fine, sănt al vostru, vă-asigur încă-o dată,
Să, cum aveți un spirit și-o minte luminată,
Vin, pentru-a face-acestei uniri un început,
Să vă citesc sonetul ce-abia l-am conceput,
Să știu dacă vă place și dacă pot să-l public.

ALCESTE

O, domnul meu, eu nu sănt un prea de seamă public.
Deci treceți peste mine.

ORONTE

De ce?

ALCESTE

Am un păcat:

De a vorbi prea sincer și mult prea răspicat.

ORONTE

Vă cer chiar eu aceasta; și-aș fi mîhnit, firește,
De-aș ști că un prieten de mine se ferește,
Cînd eu vreau gîndul vostru să-l afli pînă-n fund.

ALCESTE

De vreți aceasta, bine, sănt gata să răspund.

ORONTE

„Sonet“... Acesta-i titlul: „Speranța...“ E o doamnă
Ce mi-a aprins speranțe... Deci, cam aceasta-nseamnă
„Speranța...“ Nu mi-e versul cu pompă, negreșit.
Ci, dimpotrivă, gingăș, cu sunet îndulcit.

(*De cîte ori se intrerupe priște la Alceste.*)

ALCESTE

Ei, vom vedea îndată.

ORONTE

„Speranța...“ Nu știu dacă
E stilul clar și simplu și dacă-o să vă placă,
De-l veți găsi poetic și-n termeni potriviti.

ALCESTE

O să vedem aceasta...

ORONTE

De-altminteri vreau să știți
Că într-un sfert de oră am terminat poemă.

ALCESTE

Dar, domnul meu, vă-asigur, nu asta e problema.

ORONTE

„Speranța, e drept, ne alină
Ne leagănă cîte un pic;
Dar, Philis, ce soartă haină
Cînd nu îi urmează nimic!“

PHILINTE

Mă-ncîntă de pe-acuma sonetul început.

ALCESTE

(incipit)

Ce? ai nerușinarea să spui că ți-a plăcut?

ORONTE

„Cu bunăvoiință deplină
Ai fost; dar, gîndesc, cît de cît;
Puteai risipi mai puțină
Doar pentru-o speranță — și-atît.“

PHILINTE

În ce cuvinte-alese sînt spuse toate aste!

ALCESTE

(incipit)

Cum proslăvești — la dracu! — aceste versuri proaste?

ORONTE

„Chiar dacă, pe veci, așteptarea
Mi-ar duce la capăt răbdarea,
Găsi-voi odihnă-n mormînt.

Nu, n-ai să-mi poți stinge ardoarea,
Și știu că am să-ating desperarea
Sperînd, și sperînd, și sperînd.“

PHILINTE

Sfîrșitu-i admirabil, adevărat miracol!

ALCESTE

(incipit)

La naiba cu sfîrșitu-ți. Dezgustător spectacol!
Mai bine să se-aleagă de tine un sfîrșit!

PHILINTE

Așa dibace versuri eu n-am mai auzit.

ALCESTE

La dracu!...

ORONTE

Complimente îmi faceți și se pare...

PHILINTE

Nu, nu sănt complimente.

ALCESTE

(inced)

Ce faci? Asta-i trădare.

ORONTE

(către Alceste)

Să-mi spuneți—pe aceasta, doar știți, pun mare preț—
Precum ne fuse vorba, părerea ce-o aveți.

ALCESTE

De, domnule, problema e foarte delicată.

Desigur, înzestrarea se cere lăudată;

Dar sugeram deunăzi cuiva ce nu vi-l spui,

Văzind că face versuri, mă rog, în felul lui,

Că omul trebuie să stăpînească și ndemnul de a scrie;

Că trebuie să poarte hățul pornirii fără leac

De-a da drept poezie un oarecare fleac.

Că, dornic fiind, poate, de un succes vremelnic

Devine-un personagiu, desigur, îndoieleanic.

ORONTE

De vreți cumva să spuneți prin ce ați spus acum

Că-i vina mea, că vrut-am...

ALCESTE

Nu, asta nicidecum,

Nu, îi spuneam că scrisul, de-i rece și factice,

E plicticos — și-ajunge, un nume bun să strice;
De-ar fi să aibă unii și-o sută de virtuți,
Acetă păcat ajunge să fie rău văzuți.

ORONTE

Așadar, vă displace această poezie?

ALCESTE

N-am spus-o... Ci-n dorință să-l fac să nu mai scrie,
Că sănt în vremea noastră, fătiș i-am arătat,
Mulți oameni cumsecade corupți de-acest păcat.

ORONTE

Scriu prost? Printre aceștia, mă socotiți pe mine?

ALCESTE

Nu, n-am gîndit aceasta... Dar și spuneam, în fine:
Ce te silește oare poet să te visezi?
Ce divol te împinge să publici ce rimezi?
Nu poți ierta o carte stupidă să apară
Decât cînd autorul de foame stă să piară.
Să nu cazi în cumplitul păcat de două ori,
De versul tău scutește-i pe bieții cititori
Și să nu riști să pierde prin soiul astă de glume
Tot ce-a creat la Curte cînstitul tău renume.
De dragul unui jalnic și lacom editor,
Tu să devii ridicol în fața tuturor.
Să-l fac să înțeleagă i-am spus acestea toate.

ORONTE

Pricep ce vreți să spuneți și cred că-aveți dreptate.
Dar ce e cu sonetul? Aș vrea să-o spuneți clar...

ALCESTE

Socot, ca să fiu sincer, că-i bun pentru sertar.
Modele nu prea bune ați consultat, și iată,
Expresia-i adesea cam nefirească, plată.
Ce-i aia „Ne leagănă cîte un pic“?
 Și că „Nu îi urmează nimic“?
 Sau „Puteai... risipi mai puțină
 Doar pentru o speranță și-atît“?

Sau „Si știu că-am să ating desperarea
Sperînd, și sperînd, și sperînd“?
Zorzoana fără sare, și stilul tras de păr,
De la bun-gust se-abate și de la adevăr.
Căci jocul de cuvinte e simplă afectare
Și nu-i aşa vorbirea firească, mi se pare.
De-al veacului gust ieftin mă îngrozesc, vă spun.
Strămoșii noștri simpli aveau un gust mai bun.
Și-n locu-oricărei strofe,oricit de admirată,
Eu prețuiesc ast cîntec din vremea de-altădată:

„Dacă regele mi-ar da
Tot Parisul, țara-ntreagă,
Pentru ca în schimb să-mi ia
Fata mea atît de dragă,
Eu i-aș spune: «Enric-rege,
Ia-ți Parisul și-nțelege:
Mi-e mai dragă, iacă-așa,
Mult mai dragă fata mea».“

Nu-i rima prea bogată și stilu-i scos din uz,
Dar e cu mult mai dulce și limpede-n auz
Decît niște dichisuri ce prostul gust desfată.
În cîntecul acesta e-o patimă curată:

„Dacă regele mi-ar da
Tot Parisul, țara-ntreagă,
Pentru ca în schimb să-mi ia
Fata mea atît de dragă,
Eu i-aș spune: «Enric-rege,
Ia-ți Parisul și-nțelege:
Mi-e mai dragă, iacă-așa,
Mult mai dragă fata mea».“

Așa vorbește-un suflet îndrăgostit. Așa!

(Către Philinte.)

Da, domnule ironic, cu toată verva ta,
Mai mult îmi place asta decît acea găteală
Cu false nestemate ce doar pe proști însălă.

ORONTE

E foarte bun sonetul, mă-ncumet să o spun.

ALCESTE

Firește-aveți motive să credeți că e bun;
Dar am și eu motive. Și orișice ați zice,
În fața alor voastre nu-i cazul să abdice.

ORONTE

Sînt mulțumit că alții găsesc că li-i pe plac.

ALCESTE

Desigur știu să mintă, dar eu nu pot s-o fac.

ORONTE

Găsiți că mintea voastră deține tot secretul?

ALCESTE

Poate-aș avea mai multă de-aș lăuda sonetul.

ORONTE

De-a voastră-apreciere mă pot lipsi oricind.

ALCESTE

Va trebui s-o faceți, îmi pare, vrînd-nevrînd.

ORONTE

Aș vrea să văd cum oare v-ați descurca-n problemi,
De-ar fi să scrieți versuri și tot pe-acceași temă.

ALCESTE

Mă tem că, din păcate, ceva mai bun n-aș da.
Dar m-aș feri cu grijă să le arăt cuiva.

ORONTE

Vă exprimați cam tare, și-ncrederea în sine...

ALCESTE

Vă place tămîierea? N-o veți găsi la mine.

ORONTE

Micuțe domn, desigur, mă cam luați de sus.

ALCESTE

O, mare domn, n-aș crede; am spus ce-aveam de spus.

PHILINTE

(se interpune)

Hei, domnilor, ajunge! Opriți-vă o dată!

ORONTE

Mărturisesc, greșit-am. Și voi pleca de-ndată.
Sînt servitorul vostru supus și devotat.

ALCESTE

Și eu al dumneavoastră umil și prea plecat.

S C E N A 3

Philinte, Alceste

PHILINTE

Ai vrut să fii prea sincer. Și-acuma, drept răsplată
Te-ai pomenit deodată cu-o treabă încurcată.
Și cum dorea Oronte să fie lingușit...

ALCESTE

Să nu-mi vorbești de asta.

PHILINTE

Dar...

ALCESTE

Lasă-mă-n sfîrșit!

PHILINTE

E prea de tot...

ALCESTE

Ajunge!

PHILINTE

Dar...

ALCESTE
Fără vorbe multe!

PHILINTE

Dar ce?...

ALCESTE
N-aud nimica!

PHILINTE
Dar...

ALCESTE
Iarăși?

PHILINTE
Cu insulte...

ALCESTE
La naiba! îmi ajunge! Nu mă urma, te rog.

PHILINTE
Îți bați tu joc de mine. Dar nu te las de loc.

ACTUL II

S C E N A 1

Alceste, Celimena

ALCESTE

Vreti, doamnă, să fiu sincer? Aflați deci că mă plâng;
Purtarea voastră, doamnă, mă supără adînc.
Atâtă-amară fiere în inima-mi se-adună
Încit prea multă vreme nu vom mai fi-impreună.
Dacă-ș vorbi altminteri, mă tem că v-aș minți:
Tîrziu sau mai devreme, ne-om despărți-ntr-o zi;
De-ăș spune dimpotrivă, sub mii de jurăminte,
Ar fi un joc de goale și sarbede cuvinte.

CELIMENA

Deci, asta v-a fost ținta? M-ați însotit cumva
Pînă la mine-acasă, doar pentru-a mă certă?

ALCESTE

Nu, nu vă cert; dar, doamnă, purtarea vi-e ciudată;
Stîrnește dulci iluzii prea multora deodată.
În jurul nostru, doamnă, prea mulți bărbați vă plac;
Cu toată curtea asta mi-e greu să mă împac.

CELIMENA

Roiesc adoratorii în jurul meu? Și dacă?
Pot eu să-mpiedic oare bărbații să mă placă?
Încearcă să mă vadă; eu cum să-i țin în hăț?
Să-i dau cumva afară, punind mâna pe băț?

ALCESTE

Nu, doamnă, nu cu bățul din drum ſi veți abate,
Ci cu purtări mai calme, mai reci, mai măsurate.
Da, farmecele voastre ſtiu că atrag pe loc,
Dar mai ales ſi cheamă subtilul vostru joc.
Iar jocu-acesta dulce, care-ſi întinde mreaja,
Desăvîrșește-n inimi tot ce făcut-a vraja.
Nădejdea însorită pe care o ſtîrnii
Mai îndrăzneți ſi face pe toți acești iubiți.
Îngăduința voastră de-ar fi mai moderată
Pe toți suspinătorii i-ar alunga de-ndată.
Dar vreau măcar să-mi spuneți prin ce destin ciudat
Clitandru are șansa de-a fi cel preferat?
Pe ce virtuți mărețe și merite sublime
Se sprijină favoarea finaltei voastre stime?
Pe unghia cea lungă la degetul lui mic?
Prin dînsa stima voastră să-ncerc să mi-o explic?
Sau ſtie-atât de bine și-adinc să vă seducă —
Pe voi și lumea bună — eu blonda lui perucă?
Sau poate că vă place cum e înzorzonat:
V-a copleșit peseimne cu tivu-i dantelat?
Cu mînecile-i crețe, spumoase și bufante
V-a cucerit iubirea acest ridicol fante?
Cu felul lui de-a rîde, în ton pitigăiat,
Știu să vă descuie al inimii lăcat?

CELIMENA

În bănuiala voastră e-atîta nedreptate!
Să fiu așa mă-ndeamnă motive-ntemeiate.
Mi-a spus c-o să-mi acorde tot sprijinu-n proces
Și mulții lui prieteni la fel, bine-nțeles.

ALCESTE

Să pierdeți, scumpă doamnă, procesu-ar fi mai bine
Și nu cruțați rivalul ce m-a jignit pe mine.

CELIMENA

Gelos pe toată lumea sînteți, cum înțeleor.

ALCESTE

Păi dacă-n preajma voastră stă universu-ntreg!

CELIMENA

Vi-i inima rănită în loc să înțeleagă
Că-m bun pe toată lumea, dar nimeni nu mă leagă;
Să că jignirea voastră cred că-ar avea temei
De-aș acorda favoare doar unuia din ei.

ALCESTE

Dar eu, învinuitul de cruntă gelozie,
Ce am mai mult ca dînșii? Ce-mi oferiți doar mie?

CELIMENA

Norocul de-a fi sigur că voi sănăteți iubit.

ALCESTE

Să-o creadă poate-un suflet de flăcări mistuit?

CELIMENA

Mărturisirea-aceasta eu cred că ar ajunge
Ca îndoiala voastră din suflet s-o alunge.

ALCESTE

Acum mi-o spuneți mie. Dar poate alteori
De-astfel de vorbe-au parte și alții adoratori.

CELIMENA

Ce drăgălașe vorbe știe-un amant să zică!
Îmi dați a înțelege că sunt cam... ușurică...
Ei bine! grija asta sunt gata să v-o iau:
De tot ce-am spus acumă eu mă dezic pe șleau.
Să nu vă mintă nimeni cu vorbe-nșelătoare
Afară de voi singur.

ALCESTE

Iubirea mi-e prea mare!

Ah, inima-mi robită de-ar fi s-o reciștig,
Aș proslăvi și cerul; n-aș mai dori nimic!
Căci n-o ascund: aș face tot ce mi-ar sta-n putință;
Ca inima-mi să scape de-această suferință;
Zadarnice strădani! Mă pot trudi oricât!
Îmi ispășesc păcatul, iubindu-vă atât.

CELIMENA

E drept, iubirea voastră e sără-asemănare.

ALCESTE

O, da, cît despre asta, înfrunt pe orișicare!
Mi-e patima și dorul de neasemuit
Și nimeni, niciodată, ca mine n-a iubit.

CELIMENA

E-adevărat. Și totuși metoda e ciudată;
Sînteți un om ce veșnic pricină lumii-i cată.
Vă izbuenește dorul în vorbe de dispreț.
Nu s-a văzut pe lume amor mai certăreț.

ALCESTE

Vedeți, de voi depinde, necazul să se curme.
Să punem capăt certei, să nu mai lase urme,
Să spunem deci cu suflet deschis ce-avem de spus...

S C E N A 2

Celimena, Aleste, Basc

CELIMENA

Ce e?

BASC

E jos Aeaste.

CELIMENA

Ei, să poftească sus.

ALCESTE

Să stăm de vorbă singuri nu-i chip, deci, niciodată?
Sînteți întotdeauna de oaspeți încîntători
Și nu puteți o dată, pe-o clipă chiar de-ar fi,
Să le trimiteți vorbă că nu sînteți aci?

CELIMENA

Ați vrea cumva să-l supăr, să am cu el de-a face?

ALCESTE

Prea multă politețe — și lucrul îmi displace.

CELIMENA

E-un om ce niciodată nu mi-ar putea ierta
Să știe că prezența-i mă supără cumva.

ALCESTE

Și dacă? Ce vă pasă? E casa voastră doară.

CELIMENA

O, Doamne, am nevoie de cei ce-l înconjoară,
Vedeți că toți aceștia mai-marii-zilei sănt
Și-au dreptul că rosteasă la Curte-un greu cuvînt.
Îl vezi cum pretutindeni ei au ceva a zice;
Un bine nu-ți vor face, dar pot oricînd să-ți strice,
Și-oricît de mare sprijin pe-alocuri ai avea
E rău dacă aceștia ar fi-mpotrivă ta.

ALCESTE

În fine-orice motive ați născoci, anume,
Găsiți prilej să strîngeți în jur o-ntreagă lume
și judecata voastră e, ce să mai vorbim...

S C E N A 3

Base, Alceste, Celimena

BASC

Clitandru e și dînsul aicea.

ALCESTE

Ei, poftim!

(Dă să plece.)

CELIMENA

De ce plecați?

ALCESTE

Am treabă.

CELIMENA

Rămînești!

ALCESTE

Ce rost are?

CELIMENA

Rămînești!

ALCESTE

Nu se poate.

CELIMENA

Vreau!

ALCESTE

Fără supărare,

Aceste lungi discuții nu sunt pe placul meu
Și-ar fi prea mult să-mi cereți să le suport mereu.

CELIMENA

Dar vreau, vreau să rămînești!

ALCESTE

O, nu, cu neputință.

CELIMENA

Puteți pleca atunci. Vă dau îngăduință.

S C E N A 4

Elianta, Philinte, Acaste, Clitandru,
Alceste, Celimena, Basc

ELIANTA

Cei doi marchizi urcară cu noi, precum vedete.
Ați fost înștiințată?

CELIMENA

Da, da. Vă rog să deții.

(Către Alceste.)

Cum, n-ați plecat?

ALCESTE

Nu, doamnă. Dar între ei și mine
Aș vrea purtarea voastră să hotărască-n fine.

CELIMENA

Tăceti, vă rog!

ALCESTE

Chiar astăzi aştept să-mi explicăți.

CELIMENA

Vă pierdeți capul.

ALCESTE

Poate. Deci ce răspuns îmi dați?

CELIMENA

Vă rog!

ALCESTE

Le țineți partea.

CELIMENA

Vă bateți joc, îmi pare.

ALCESTE

Nu, dar aș vrea să alegeți, căci nu mai am răbdare.

CLITANDRU

Știți, astăzi dimineață, Cleonte, la palat,
Iar s-a făcut ridicol aşa cum s-a purtat.

Nu se găsește prieten în stare să-l îndrumă,
Să-i dea un sfat cuminte cum să se poarte-n lume?

CELIMENA

E drept, se compromite prin aere prostești.
Îți sare-n ochi purtarea-i de cum îl întilnești,
Să dacă dup-o vreme mai lungă reapare,
Purtarea lui îți pare că-i și mai tipătoare.

ACASTE

Sînt fel de fel de oameni; și aflî-n orice loc,
M-am întinut deunăzi cu cel mai pisălog.
Demon, palavragiul, să-mi fie cu iertare,
O oră încheiată m-a istovit în soare.

CELIMENA

Demon, gură de aur, ciudatul nostru-amic,
Vorbește mult și bine, dar nu spune nimic,
Din tot ce spune dînsul nu poți desprinde multe:
Un bîzuit aude cel ce stă s-asculte.

ELIANTA

(către Philinte)

Ca început e bine. Așa cum s-au pornit
E greu să mai rămînă vreunul nebîrfit.

CLITANDRU

Timante, scumpă doamnă, e-o strănică figură.

CELIMENA

De-l întilnești te pune în mare-neurcătură.
În treacăt te privește cu ochiul lui distrat
Și, fără ocupații, se-arată ocupat;
Se-agită, face grații, și, ce mai ală-bala,
De multele-i fasoane te-apucă amețeala.
Apoi îți taiе vorba, șoțind pe-un ton discret
Că-ar vrea să-ți spună-o taină ce nu-i nici un secret;
El face-o nouătate dintr-o poveste veche
Și chiar și „bună ziua“ îți-o spune la ureche.

ACASTE

Dar de Geralde, doamnă?

CELIMENA

E foarte nesărat!

De cei din lumea mare vorbește ne-neetat,
Se grozăvește-ntr-una cu cercurile-alese,
Citează numai nobili, și prinți, și principese.
La nas nu-i poți ajunge; vorbește ne-ntrebat
De cai, de echipaje, de cîini și de vînat;
De-i ești sau nu de-o seamă, pe loc te tutuieste
Și „domnule“ e-o vorbă pe care n-o rostește.

CLITANDRU

Se spune că Beliza ar fi iubita sa.

CELIMENA

O, biata femeiușcă! N-ai ce vorbi cu ea!
Cînd vine să mă vadă eu stau ca pe tăciune
Și mă frămînt într-una ca să găsesc ce spune,
Și seceta-i de vorbe, și cenușiu-i glas
Ucide convorbirea la fiecare pas.
Zadarnic, vrînd un capăt să pui tăcerii sale,
Încerci să intri-n cercul subiectelor banale:
Că-i cald, că-i frig, că-i soare sau cer înnourat,
Discuția, sărmana, curînd s-a terminat.
Și vizita ei, totuși, atît de-obositore,
Se-ntinde și se-ntinde, e fără de hotare.
Întrebî cît este ceasul și căști să-i dai un semn,
Dar ea stă nemîșcată de parc-ar fi de lemn.

ACASTE

Ce credeți despre-Adraste?

CELIMENA

O știe orișicine:
E mîndru ca păunul și-atît de plin de sine!
Se plinge că la Curte cinstit e prea puțin
Și-improașcă-ntrreaga lume cu hulă și venin;
De capeți vreo slujbă, el pururea socoate
Că nu îi se cuvîne, că e o nedreptate.

CLITANDRU

Dar tînărul Cleone? Doar știți că-n casa lui
Vin oameni onorabili. De el ce poți să spui?

CELIMENA

Că bucătaru-i este persoana cea aleasă.
Nu vin la dînsul oaspeți, ci vin să stea la masă.

ELIANTA

Se pare că-s bucate de cel mai strănic fel.

CELIMENA

O fi, dar vezi păcatul: la masă stă și el.
E o mîncare proastă ființa lui neroadă,
Iar posta de mîncare începe brusc să-mi seadă.

PHILINTE

Se face vîlvă-n jurul lui Damis, unchiul său.
De el ce spuneți, doamnă?

CELIMENA

E doar amicul meu.

PHILINTE

Îmi pare om de treabă și-o minte strălucită.

CELIMENA

Prea face pe deșteptul. Si asta mă irită.
E-ntotdeauna țeapă-n. Si fiece cuvînt
Îl vezi cum se silește să aibă duhul sfînt.
De cînd și-a pus în minte neîntrecut să fie,
Nimica nu-i mai place, pretenții are-o mie.
De tot ce serie-un altul îl vezi nemulțumit!
Elogiu-l găsește de orice gust lipsit,
Că e savant acela ce vede pete-n stele,
Că numai prostii-admiră și rîd la toate cele,
Că-n opera de artă tot ce-i contemporan
E demn doar de disprețu-i savant și suveran:
Si chiar în conversații repede pe oricare:
E jos nivelul pentru suprema lui valoare;
Cu brațe-nerucișate, pe soclul lui înalt,
Cu milă el ascultă ce spune celălalt.

ACASTE

Pe cînstea mea! Portretu-i întocmai, admirabil!

CLITANDRU

(Celimenci)

Sînteți, o, scumpă doamnă, un pictor veritabil.

ALCESTE

Nu vă lăsați, prieteni, n-ascundeți nici un gînd,
 Să nu cruțați pe nimeni, loviți-i rînd pe rînd.
 Și totuși dacă unul din ei pe-aci se-arată
 Vă repeziți cu toții-naintea lui îndată
 Cu mîinile întinse și surîzînd blajin
 Îl faceți să vă credă prieten pe deplin.

CLITANDRU

De ce ne punetei oare acestea nouă-n seamă?
 Dojana o privește pe doamna mai cu seamă.

ALCESTE

Ba nu, pe voi, amabili și binevoitori!
 Iscați într-însa pofta bîrsirii tuturor.
 În verva ei firească, voi faceți să se nască
 Batjocura, stîrnind-o cu-o laudă prostească;
 Și n-ar fi ispitită de toți să-și bată joc
 De nu ați aplauda-o în cor cu-atîta foc.
 Ferește-te de-acela ce vrea să măgulească
 A tale vicii vane și să le răspîndească.

PHILINTE

De ce acelor oameni voi grija le purtați
 Cînd le-osîndiți păcatul și știți că-s vinovați?

CELIMENA

Nu știți că domnu-acesta se contrazice-n toate?
 Si vreți aşa, deodată, ca să ne dea dreptate?
 Să nu vrea să-și arate — oriunde s-ar găsi —
 Felul sucit cu care Preasfîntu-l hărâzi?
 Căci starea lui e veșnic o stare agresivă.
 Oricare ți-ar fi gîndul, el va gîndi-mpotrivă;
 S-ar teme să nu pară un simplu om de rînd
 Dacă ar fi vreodată eu-un altul, gînd la gînd,
 Se bucură atîta cînd strigă și combate

Încit pe sine însuși se-nfruntă, dacă poate;
Chiar gîndul lui, deodată, din bun devine rău
Atunci cînd îl exprimă un altu-n locul său.

ALCESTE

Văd, rîzăreții-acesta vă ţin cu toții parte.
Ci faceți să mă-nșepe satira mai departe.

PHILINTE

Dar tot atît de drept e că n-ai discernămînt,
Că prea și ieși din fire la orișice cuvînt
Și că această fire-n trufia ei deșartă
Nu suferă nici hula, nici lauda n-o iartă.

ALCESTE

E că, la naiba, nimeni la voi nu este bun,
Să le găsești păcate oricînd e oportun,
Și-n orice-imprejurare vă văd cu limpezime
Prea cinici în elogii, în critici plini de-asprime.

CELIMENA

Vă rog...

ALCESTE

Nu, scumpă doamnă, și chiar de aş muri,
Distracțiile voastre pe placu-mi nu pot fi,
Și rău fac toți aceia ce rînd pe rînd vă-ndeamnă
Să-aveți tocmai cusurul ce nu vă place, doamnă.

CLITANDRU

Eu nu știu, dar pot spune deschis, fără-neconjur,
Că pînă-acuma doamna-mi părea fără cusur.

ACASTE

Că plină e de grații, o vede fiecare,
Dar c-ar avea cusururi de loc nu mi se pare.

ALCESTE

Dar eu le văd prea bine, și n-am cum s-o îmbun;
Ea știe că pe față adeseori i-o spun.
Ființa ce ţi-e dragă nu trebuie mințită;

Necruțător e-amorul, cînd inima-i cinstită;
Pe toți adoratorii pe loc i-aș alunga
De i-aș vedea becisnici, umili în fața mea,
Cum lingușesc slugarnici, se-ntreră în temenele
Și-mi iartă orice toane, mai bune sau mai rele.

CELIMENA

Deci după dumneavoastră, atuncea cînd iubești,
De vorbe dulci, duioase, ar fi să te ferești,
Și că dovada-naltă a dragostei supreme
E să-ți împroști iubita cu-ocări și cu blesteme.

ELIANTA

De legi nu ține seama nicicînd nici un amor.
Așa-s îndrăgostiții: slăvesc pe-aleasa lor.
Da, patima îi face s-o laude-n neștire:
De vreme ce-i iubită, e demnă de iubire.
Cusururile, iată, sunt însușiri, deodat'
Și-o blîndă denumire pe rînd au căpătat:
Cea palidă, cu albul jasmin e-asemănătă,
Cea neagră ca ceaunul e-o brună înfocată,
Cea slabă e mlădie mișcindu-se ușor,
Cea grasă are portul regesc, impunător;
Cea ne-ngrijită are,oricît ar fi de slută,
Un fel de grațioasă dezordine-născută;
Uriașa e-o zeiță cu magice puteri,
Pitică e-o fărâmă-a minunilor din cer;
Trufașa este demnă să poarte o cunună;
Perfidă are spirit, iar proasta pare bună;
Limbuta e spontană și are-un glas plăcut,
Iar muta e smerită în felul ei tăcut.
Și-așa îndrăgostitul, cînd dragostea-l orbește,
Iubește și cusurul ființei ce-o iubește.

ALCESTE

Iar eu susțin...

CELIMENA

Discursul îl întrerup aci.
Mai bine să ne facem plimbarea-n galerii.
Cum? Domnii vor să plece?

CLITANDRU și ACASTE

Nu, doamnă, vi se pare,

ALCESTE

Vă supără amânic, cum văd, a lor plecare.
Plecați cînd vă convine. Dar, domnilor, să știți
Că nu plec înainte, ci după ce ieșiți.

ACASTE

De nu vă supăr, doamnă, de nu vă deranjează,
N-am nici o altă treabă în astă după-amiază.

CLITANDRU

De pot să fiu la Curte nainte de-nnoptat,
Atunci rămîn. N-am treburi și nici nu-s aşteptat.

CELIMENA

(*lui Alceste*)

Glumiți, de bună seamă.

ALCESTE

Ba nu, nici o elipită.
Vom ști a cui plecare de doamna e dorită.

S C E N A 6

Aleste, Celimena, Elianta, Acaste, Philinte,
Clitandru, Basc

BASC

(*lui Alceste*)

Un om aşteaptă-afară. Să vă vorbească vrea.
El zice că-i o treabă ce n-o poate-amîna.

ALCESTE

Să-i spui că nu am treburi atît de arzătoare.

BASC

Dar poartă o tunică cu poale lungi și are
La mîneci fir de aur.

CELIMENA

(*lui Alceste*)

Chemați-l pînă-aci

Sau mergeți după dînsul.

S C E N A 7

Aleeste, Celimena, Elianta, Acaste, Philinte,
Clitandru, un trimis al mareșalatului

ALCESTE

(mergind în întâmpinarea trimisului)

Cu ce vă pot servi?

Poftiți! De ce e vorba?

TRIMISUL

Am o comunicare.

ALCESTE

Puteți să mi-o transmiteți vorbind cu voce tare.

TRIMISUL

Aduc eu mine-un ordin de la mareșalat
Să vă invit acolo. Poftiți pîn' la palat.

ALCESTE

Eu, domnule?

TRIMISUL

Desigur!

ALCESTE

Și pentru care treabă?

PHILINTE

(*lui Alceste*)

E vorba de Oronte cu cearta ta neghioabă.

CELIMENA

(*lui Philinte*)

Poftim?

PHILINTE

El și Oronte s-au înfruntat chiar azi
Pe tema unor versuri găsite fără haz:
El vrea să se-aplaneze conflictul încă-n fașă.

ALCESTE

Dar nici prin gînd nu-mi trece-o purtare-atît de lașă!

PHILINTE

Dar ordinul e ordin; ia lucrurile-n piept.

ALCESTE

Și care e ieșirea la care să mă-aștept?
Vor da sentință domnii, întreprinzînd demersuri
Ca să se curme cearta, să-mi placă-acele versuri?
Eu nu-mi retrag cuvîntul și n-am să mă închin.
Sînt versuri proaste!

PHILINTE

Totuși, purtîndu-te blajin...

ALCESTE

Ba nu mă las, Philinte! Poemu-i o rușine.

PHILINTE

Mai multă-ngăduință, îți jur, ți-ar face bine,
Să mergem dar.

ALCESTE

Voi merge. Dar nu văd ce-ar putea
Părerea să mi-o schimbe.

PHILINTE

Să mergem și-om vedea.

ALCESTE

Doar dacă de la rege un ordin mi-ar impune
Ca versurile slabe să le declar drept bune.

Altminteri voi susține că-s proaste, și atît,
Iar autorul searbăd să fie strîns de gît!

(Către Clitandru și Acaste care rid.)

O, domnii mei, sănt mîndru că spusele-mi deșteaptă
Atîta voie bună.

CELIMENA

Plecați, doar vă așteaptă.

ALCESTE

Plec, doamnă. După aceea mă-ntorc și vă răspund.
Vreau cupa răfuielii s-o beau pînă la fund.

ACTUL III

S C E N A 1

Clitandru, Acaste

CLITANDRU

Ești mulțumit, marchize, și totul te încîntă;
Orice te-nveselește, nimic nu te frămîntă.
Nu-i amăgire oare, nu judeci cam pripit
Cînd zici că ai pricină să fii prea mulțumit?

ACASTE

Îți voi răspunde sincer la această întrebare:
Nu văd să am în viață prilej de-ngerijorare.
Sînt tînăr, am avere și obîrșia-mi, cred,
Mă-ndreptășește-un titlu de nobil să posed;
Iar rangul îmi permite — și n-ar fi o favoare —
Să solicit o slujbă oricît ar fi de mare.
Cît despre îndrăzneală, sînt bine înzestrat,
O spun fără trufie; e doar adevărat;
În treburi încurcate am dovedit putere
Mergînd pînă la capăt, așa precum se cere.
Am spirit cu duiumul. Sîi am și bunul-gust
Ca, fără multe studii, să judec, totuși, just;
La orice inovații, al căror idolatru
Eu sînt, fac mină bună în loja-mi de la teatru;
Pot să-mi exprim părerea și știu a sublinia
Frumoasele tirade ce merită un „a!”
Sînt foarte-ndemînatic; sînt sănătos din fire,
Am dinți frumoși, statura mi-i naltă și subțire.

Îmi vine bine haina și nu-s lăudăros
Cînd spun că nu se-mbracă nici unul mai frumos.
Sînt respectat de lume (cît pot s-o cer, firește);
Femeile m-adoră, monarhul mă iubește.
Eu cred, din toate astea, marchize, în sfîrșit,
Că pot să fiu-ntru totul de mine mulțumit.

CLITANDRU

Da, dar avînd aiurea izbînzi, cum zici, depline,
De ce-ți pierzi vreme-aicea-n zadarnice suspine?

ACASTE

Cum? Eu? N-am nici puterea și n-am nici un temei
Să-ncerc să-ndur răceala frumoaselor femei.
E treaba-acelor oameni sucîți, lipsiți de vrere,
Să se înhinse-acestor frumoase flori severe,
Să le suporte toana-n tăcere orișicînd,
Să-ncerce să le miște, plîngînd și suspinînd,
Prin multă stăruință să vrea să cucerească
Un lucru ce prin merit nu pot să-l dobîndească.
Dar cei ca mine nu au același obicei.
Ei nu tînjesc pe credit, plâtind mereu tot ei.
Oricît ar fi de-alese frumoasele, și rare,
La fel de-ales ca ele și eu sănt — mi se pare.
De vor să cucerească o inimă ca-a mea
Pentru-o atare cînste să dea în schimb ceva,
Și dacă este vorba de gemene cîstiguri,
Atunci și-n investiții să sim egali, desigur.

CLITANDRU

Deci, socotești, marchize, că-aici e locul tău?

ACASTE

Da, eu socot, marchize, că n-am ales prea rău.

CLITANDRU

Alegerea-i greșită, ascultă-mă mai bine!
Degeaba-ți faci iluzii. Te-nșeli numai pe tine.

ACASTE

Prea bine,-mi fac iluzii și singur mă îmșel.

CLITANDRU

De această fericire nu te-ndoiești de fel?

ACASTE

Îmi fac iluzii.

CLITANDRU

Spune, pe ce te bizui oare?

ACASTE

Mă-nșel eu singur.

CLITANDRU

Ai vreo doavadă grăitoare?

ACASTE

Mă amăgesc, te-asigur.

CLITANDRU

Vorbește, în sfîrșit!

Sau poate Celimena și s-a destăinuit?

ACASTE

Ba nu, mă chinuiește.

CLITANDRU

Te rog, răspunde-acuma!

ACASTE

Nu am decât ponoase.

CLITANDRU

Gi încetează gluma!

Speranțele-ți frumoase ce și le-a-ndreptățit?

ACASTE

Eu sănătățuitor — și tu cel fericit;

Persoana mea inspiră nemărginită ură.

Ca măne-o să mă spînzur, să scap de-așa tortură.

CLITANDRU

Ei da, marchize, iată ce ți-aș propune: noi
Să facem o-nvoială, un pact între-amîndoi.
Acel ce dovedește, în vreme apropiată,
Că Celimena-i poartă iubire-adevărată
Va-nlătura pe cel'lalt; iar el, învingător,
De un rival scăpa-va în vecii vecilor.

ACASTE

Pe cinstea mea, ideea-i de-a dreptul genială
Și-accept cu bucurie această învoială.
Dar tac!

S C E N A 2

Celimena, Acaste, Clitandru

CELIMENA

Tot voi.

CLITANDRU

Amorul, se știe,-i cu lipici...

CELIMENA

Aud parcă-o trăsură oprindu-se aici.
Ştiți cine e?

CLITANDRU

Nu.

S C E N A 3

Celimena, Acaste, Clitandru, Basc

BASC

Doamnă, duduia Arsinoe
Sosește sus.

CELIMENA

Ce cată acuma, zor-nevoie?

BASC

De vorbă cu-Elianta în curte se opri.

CELIMENĂ

Și ce dorință are? Ce vînt o mînă-acî?

ACASTE

Se dă drept virtuoasă, decît un prunc mai pură
Și zelu-i fără margini...

CELIMENA

E-o simplă strîmbătură.

De fapt îi place lumea; și-ncearcă iar și iar
Să prindă-un soț în mreje, dar totul e-n zadar.
Invidia cumplită o roade de îndată
Ce vede o femeie curtată, adorată;
Și neputind să fie deci, nimănuí pe plac,
Se mînie-mpotriva acestui searbăd veac.
Încearcă să ascundă sub falsa-i modestie
Singurătatea-i tristă ce lumea-ntreagă-o știe.
Și, neluată-n seamă, nemaiplăcînd de loc,
Încearcă să se-ajute prin orișice mijloc.
Dar un iubit cucoanei îi place, din păcate,
Da, inimioara-i tandră chiar pentru-Aleeste bate.
Iubirea ce mi-o poartă Aleeste-i pare-un furt.
De stima-i pentru mine, jignită e, pe scurt.
Iar ciuda, gelozia-mpotriva mea le-ndreaptă
Și-n orice loc încearcă să mă bîrfească-n șoaptă.
Prostie-atit de mare eu n-am mai întîlnit
Și-i de-o obrăznicie cum nu s-a pomenit.
Și...

S C E N A 4

Arsinoe, Celimena, Clitandru, Acaste

CELIMENĂ

Ce vînt bun vă aduce la mine de-astă dată?
O, doamnă, fără glumă, eram îngrijorată.

ARSINOE

Vă-aduc o veste, doamnă, și vreau să vă previn.

CELIMENA

Sînt foarte mulțumită să flecărîm puțin,

(*Clitandru și Acaste ies rîzind.*)

S C E N A 5

Arsinoe, Celimena

ARSINOE

Se nimerește bine că au plecat de voie.

CELIMENA

Şedeți, dar, dragă doamnă! Vă rog!

ARSINOE

Nu e nevoie.

Cel mai de seamă înceru c-un sfat prietenesc
În cazuri importante. Sî-am să v-o dovedesc.
Doar știți cît preț se pune, și pentru fiecare,
Pe cînste, pe ținută, pe buna lui purtare.
Deci, auzind deunăzi că cînstea vi-e în joc
Vin mînă de prieten să vă întind pe loc.
Am fost ieri într-o casă de un faimos, renume,
Uade venise vorba despre al vostru nume.
Sî comportarea voastră cu-alaiul ei cu tot
Să spun că avu parte de laude, nu pot.
Iar toată lumea asta ce o primîți în casă,
Stilul cochet și nimbul de viață zgomotoasă
Găsiră-acolo cenzori severi cu gîndul crud
Sî mult mai fără milă decât aș fi crezut.
Ușor veți înțelege că nu am stat de-o parte
Sî vrut-am să vă apăr de vorbele deșarte.
Să pot purtarea voastră în fața lor s-o scuz,
Pentru virtutea voastră, chezașă eu m-am pus.
Dar sînt în viață asta și fapte, din păcate,
Ce nu se pot ascunde și nu pot fi scuzate
Sî m-am văzut silită să recunosc ades

Că-aveți un fel de viață cam greu de înțeles.
O viață, care, iată, dă loc la clevetire
Și zvonuri neplăcute e-n stare să inspire;
O, dacă-n voia-acestor porniri nu v-ați lăsa,
Prilejuri de bîrfeală la lume n-ați mai da.
Nu că aș crede, poate, că cinstea vi-e pătată:
Să mă păzească cerul de-așa o judecată!
Dar bîrfa își găsește prea lesne crezămint
Și a trăi-n plăcere nu-i totul pe pămînt.
Vă cred, iubită doamnă, cu mult prea chibzuită,
Ca sincera-mi părere să fie rău primită,
Ca să vă spun acestea, mă-ndeamnă și-mi dă ghies
Prietenia noastră și grija, mai ales.

CELIMENA

Vă datorez adîncă recunoștință,-mi pare.
Neprețuit vi-e sfatul. Încât mă simt datoare —
La rîndul meu — cu sfaturi-nainte să vă vin
Și steagu-onoarei voastre la fel de sus să-l țin.
Prietenia voastră îmi face-un mare bine
Împărtășindu-mi zvonuri ce mă privesc pe mine.
Urmînd această pildă, să vă previn aș vrea
Că și pe seama voastră s-a spus cîte ceva.
Fusesem invitată deunăzi într-o casă
Cu oameni plini de merit, societate-aleasă,
Vorbind despre-nsușirea purtărilor de soi,
De voi, iubită doamnă, venit-a vorba-apoi.
Sfiala prefăcută, prea brusca dăruire
Au fost considerate cu-un zîmbet cam subțire
Împrumutînd un aer sacerdotal și demn,
Dojenitoare predici roștiți cu glas solemn,
Strigați cu indignare, descoperiți eresuri —
Într-o sărmană vorbă cu două înțelesuri.
Vă socotiți, pesemne, lipsită de cusur,
Cu ochii plini de milă priviți la cei din jur.
Eternele poveje ce vină vor să cate
În întîmplări mărunte și, zău, nevinovate,
Hulite-au fost acolo și de comun acord;
Iar eu v-o spun acuma, din stima ce v-o port.
Se întrebau cu toții: „De ce i-o fi ei dragă”

Această modestie ce faptele o neagă?
La rugăciuni e prima și face cruci smerit;
Dar servitorii-și bate, deși nu i-a plătit.
În post și spovedanii nu-i nimeni s-o întreacă,
Dar își boiește fața, doar-doar mai va să placă,
Acoperă tabloul ce-arată goliciumi,
Dar, în natură-același motiv îi pare bun.“
V-am apărat, desigur, că-asa îmi stă în fire,
Î-am prevenit că totul e-o simplă născocire;
Dar ferma lor părere a-nvins părerea mea
Și-au spus, în încheiere, că v-ar recomanda
Să nu purtați de grija întregii lumi. Și-n sine,
De treburile voastre să vă vedeți mai bine;
Să-și vadă omul bîrna din ochi, că-i mai dihai,
Decât în ochi, la alții, un mic și firav pai.
Pe-o pildă de virtute să pună greutate
Spre-a dezbară pe alții de vicii și păcate;
Că la nevoie-i bine pe aceia să-i întrebi
Ce-s dăruți de ceruri pentru astfel de trebi.
Vă cred, iubită doamnă, cu mult prea chibzuită,
Ca sincere-mi părere să fie rău primită,
Ca să vă spun acestea, mă-ndeamnă și-mi dau ghes
Prietenia noastră și grija, mai ales.

ARSINOE

Deși eu sfatu-mi sincer eu supăr cîteodată,
Nu mă-așteptam la astfel de replică-nțepată.
Dim strepezeala vorbei văd, doamnă, lămurit
Că sfaturile mele în suslet v-au lovit.

CELIMENA

Ba dimpotrivă, doamnă, socot că-ar fi cuminte
Să ascultăm de sfaturi și să luăm aminte.
Având bună-credință, eu cred că s-ar putea
Să vezi fără orbire unde-i greșeala ta.
Cu-același zel fierbinte, eu-acceași stăruință,
Să spunem adevarul găsește de cuviință,
Și eu acceași grija să spunem între noi
Voi, ce-auziți de mine, eu, ce aud de voi.

ARSINOE

Despre persoana voastră se-aud doar lucruri bune.
Pe seama mea, știți bine, mai multe se pot spune,

CELIMENA

Poți lăuda un lucru și să-l hulești la fel;
Dar după gust sau vîrstă îl vei privi pe el.
Cînd ți se potrivește să fii cochetă-i bine,
Smerenia, desigur, de altă vîrstă ține.
E-o tactică anume, să fii mai socotit
Cînd anii noștri tineri splendoarea și-au tocit;
Supărătoarea vîrstă e-ascunsă astfel, iată —
Pe ale voastre urme și eu voi merge-o dată,
Căci timpul schimbă totul. Dar azi ar fi în van
Să fiu ascetă, doamnă, la douăzeci de ani.

ARSINOE

Vă-mpodobiți zadarnic cu-un merit oarecare:
Cu tinerețea voastră prea bateți toba mare.
Cei cîțiva ani de vîrstă — o spun fără necaz —
Nu-s lucru-atât de mare încît să faceți caz
Și zău, nu pot pricpe ce-anume vă îndeamnă
Ca să-mi zvîrliți în față jigniri de-acesta, doamnă.

CELIMENA

Nici eu nu știu la rîndu-mi de ce vă-nverșunați,
Ca pretutindeni focul pe mine să-l vârsați.
De-aveți cumva necazuri sănt eu de vină oare?
Răspund în fața voastră de-a celorlalți purtare?
Dacă atrag bărbații și dragoste inspir,
Dacă-mi oferă zilnic fierbinți mărturisiri
Și îmi aduc omagii — iar lucrul vă displace —
Nu cred că am vreo vină și nu văd ce pot face.
Doar liberă vi-e calea. Nu v-aș împiedica
Să cucerîți bărbații, de-ați izbuti cumva.

ARSINOE

Regret! Vă pare, doamnă, că merită-osteneală
Bărbații mulți din care vă faceți voi o fală?
Vă pare că acestea să le-nțeleleg e greu,

Că nu știu care-i prețul să-i ai în jurul tău?
Că lumea nu cunoaște și că nu știe bine
Că nu doar frumusețea în jurul vostru-i ține?
Să cred că au cu toții un sentiment cinstit
Și că virtutea voastră pe toți i-a cucerit?
Nu poți purta cu vorba mereu pe fiecare;
Nu, lumea nu-i naivă. Doar sănt destule care
Făcute-s să aprindă un prea duios amor
Și totuși curtezanii nu-s roată-n jurul lor.
De-aci putem să facem remarcă, hotărîta:
Nu cucerești pe nimeni făcînd ochi dulci — și-atîta!
Doar pentru ochii noștri nu suferă-un iubit
Și orișice omagiu se cere răsplătit.
Nu vă-ngîmfați deci, deamnă, de nimbu-acestei glorii,
De străluciri mărunte, de palide victorii.
Nu vă mîndriți cu-un farmec atât de vanitos
Și nu priviți pe oameni mereu de sus în jos.
Ci dacă-așa-ntr-o doară, v-am pizmui-impreună,
Noi v-am urma exemplul, și zău, ne-ar merge strună.
Nu ne-am cruța, și-atuncea am dovedi îndat'
Că ai amanți cu carul, cînd vrei eu-adevărat.

CELIMENA

N-aveți decît! Găsiți-i! V-o spun mereu și iară,
Poftim, vrăjiți bărbății cu taina voastră rară,
Și...

ARSINOE

Doamnă, convorbirea s-a prelungit cam mult.
Ne-ar duce prea departe de-aștă să mai ascult.
Plecam de mult de-aicea, să nu întrec măsura,
Dar văd că din păcate întîrzie trăsura.

CELIMENA

Puteți rămîne-aicea oricît dorîți; oricum,
Nu văd motive, doamnă, să vă grăbiți acum.
Supărătoare, însă, prezența-mi să nu fie,
Un altul vă va ține de-acum tovărăsie;
Și domnul ce-ntîmplarea încoaace l-a trimes
Cred că-mi va ține locul avînd mai mult succes.

S C E N A 6

Aleeste, Celimena, Arsinoe

CELIMENA

Să mă iertați, Aleeste, că plec, dar o scrisoare
Ce cam de mult mă-așteaptă nu suferă-amînare.
Rămîneți deci eu doamna ce cred că va avea
Atâtă bunătate purtarea a-mi ierta.

S C E N A 7

Aleeste, Arsinoe

ARSINOE

Precum dorește gazda, vom sta de vorbă-n pripă.
Aștept tocmai trăsura ce va veni-ntr-o clipă
Și nu pot gazdei noastre decât să-i mulțumesc
Că-mi oferi prilejul să pot să vă-ntilnesc.
Persoanele de merit și eu aleasă fire
Sădesc mereu în preajmă și stimă, și iubire;
Iar meritele voastre, de-un farmec tăinuit,
În suslet multe-avînturi de-o vreme ni-au stîrnit.
La Curte o favoare aş vrea să pot obține:
Să vi se dea cinstire, precum vi se cuvine.
Aveți de ce vă plînge, mă răzvrătesc cumplit
Să văd cum totdeauna sănăteți nedreptățit.

ALCESTE

Cum, doamnă? Eu? Dar oare adus-am vreodată
Servicii ţării mele ca să pretind răspplată?
Și ce-am făcut, în viață, să-mi spuneți încă-o dat',
Ca să mă plîng că-n seamă la Curte nu-s luat?

ARSINOE

Nu toți acei pe care îi ureă-n slăvi palatul
Făcut-au mari servicii, de-a lungul și de-a latul.
Ar fi de-ajuns un sprijin și un prilej să-avem
Ca meritele voastre pe care le vedem...

ALCESTE

De n-ați vorbi de mine mi-ați face o favoare.
Să-și bată capul Curtea, pentru un oarecare?
Atîta osteneală ar fi de necuprins.
Poți să dezgropi un merit în fiecare ins?

ARSINOE

Adevăratul merit tot iese la iveală.
De-al vostru se vorbește în jur cu-atîta fală!
Aflați deci de la mine că, ieri chiar, undeva,
Un om cu greutate pe drept vă lăuda.

ALCESTE

Ah, doamnă, toată lumea e azi suită-n slavă,
În veacul nostru șubred confuzia-i grozavă
Și totu-i plin de merit, la fel de înzestrat,
Că nu mai e o cinste să fii în slăvi urcat.
Curg laudele gîrlă, sănt gata să te-mbete,
Și pînă și valetul mi-apare în gazete.

ARSINOE

Eu aş dori din parte-mi curînd să căpătați
La Curte-un loc de cinste, aşa cum meritați.
Dac-aș primi o mică, ușoară-necurajare,
Aş ști să pun o lume întreagă în mișcare;
Persoanelé de vază la care am acces
Vă pot deschide calea ce duce la succes.

ALCESTE

La ce bun toate astea, vă-ntreb, stimată doamnă,
Cînd starea mea de spirit doar spre surghiu-

[mă-ndeamnă?
N-am fost creat de ceruri — v-ați strădui în van —
Ca să trăiesc la Curte. N-am suflet de curtean.
Și nu am, din păcate, virtuțile alese
De-a mă conduce-n viață doar după interese.
Să fiu cinstit și sincer, ăsta-i talentul meu.
Să duc un om cu vorba nu sănt în stare eu.
Și cine n-are darul gîndirea de-a-și ascunde
În țara asta locul nu-și va afla niciunde.

Lipsit de-al Curții sprijin nu poți fi om de preț
Să nici să porți pe umeri un titlu mai măreț.
În schimb nu ai nevoie pierzind la Curte rostul
Să te strecori în viață făcind mereu pe prostul.
Nu ești silit să suferi refuzuri, umiliri,
Nu ești silit ca versul cutărui să-l admirî,
Să tămâiezi în lume o doamnă oarecare,
Să-nghiți pălăvrăgeala marchizului cutare.

ARSINOE

Să nu vorbim de Curte, de nu vă e pe plac.
Dar cu amorul vostru la rîndu-mi nu mă-mpac.
Eu nu-mi ascund gîndirea. Aleasa voastră, iată,
Nu merită, mi-e teamă, iubire-nflăcărată,
O mult mai blindă soartă, socot, vi s-ar cădea;
Nu-i demnă-această doamnă alături să vă stea.

ALCESTE

Spunînd astfel de vorbe, eu cred că nu vă strică
Să vă-amintiți că doamna vă e, cum știu, amică.

ARSINOE

Așa-i. Dar conștiința-mi jignită e nespus
Să vadă nedreptatea la care-ați fost supus.
Mă seurmă-adînc în suflet amara nedreptate;
Vă sint trădate zilnic simîririle curate.

ALCESTE

Văd că-mi purtați de grijă. E-un sfat binevenit.
Vă port recunoștință, ca orice-ndrăgostit.

ARSINOE

Îmi e amică... Totuși, nedemnă se arată
De-o inimă aleasă să fie adorată;
A ei e, toată, plină de prefăcătorii.

ALCESTE

Se poate, doar în inimi cu greu putem citi;
Compătimirea voastră făcea însă mai bine
Să nu-mi strecoare gînduri ce pot să mă-nvenine.

ARSINOE

Constat că nu vă place să fiți dezamăgit,
De nu spuneam nimică era mai nimerit.

ALCESTE

Ba nu: dar dîndu-mi sfaturi cu-atâta osteneală,
Sădiți în mine, doamnă, cumplită îndoială.
Îmi place adevărul deplin, neapărat,
Atunci cînd dovedit e cu vîrf și îndesat,

ARSINOE

Ei bine! Îmi ajunge! Zadarnică e sfada.
Veți căpăta prin mine, cît de curînd, dovada,
Să credeți ce cu ochii aievea veți vedea.
Dar pentru-a face asta, poftiți în casa mea.
Și veți avea acolo dovada ne-ndoioasă
Că prea frumoasa doamnă vă e necredincioasă;
Iar dacă ochii voștri pe-o alta pot privi,
Deplină alinare socot că veți găsi.

ACTUL IV

SCENA 1

Elianta, Philinte

PHILINTE

Nu-i om pe lume care mai greu ca el se lasă.
Să ai cu el de-a face e-o treabă-anevoieasă:
Zadarnic fiecare încearcă-a-l îmbuna,
Părerea nu și-o schimbă, orice s-ar întâmplă!
Și-acelor domni ce-n treburi de-onoare se descurcă,
Conflictul cu Oronte le-a dat destul de furcă.
„Nu, domnilor — le zise — să mă dezmint nu pot.
Accept orice propunerি, dar astă-i prea de tot!
De ce se plângă-Oronte? Și ce-mi impută mie?
Onoarea-i e pătăță, că nu știe să scrie?
De ce se ofensează și face-acest demers?
Poți fi un om de treabă sără să scrii un vers!
Asemenea problemă nu ține de onoare.
Îl prețuiesc pe-Oronte. E nobil din născare,
E-un om de mare merit, cu suflet, săritor,
E tot ce vreți să fie; dar nu e scriitor.
Îmi place cum trăiește, din zori pîn' la amiază,
Ce mîndru călărește, se bată și dansează...
Dar că-i frumos sonetul mi-e foarte greu să-o spun;
Și dacă n-ai norocul să faci ceva mai bun,
Să nu te-mpingă poftă spre versuri și spre rimă,
Decât dacă, altminteri, te-ar acuza de crimă.“
Cu multă stăruință și vorbe fel de fel
De care, pîn' la urmă, s-a săturat și el,

Mai spuse-nchipuindu-și că poate s-o mai dreagă:
„Sint incomod; și asta regret de-o viață-intreagă.
Acum, de dragul vostru, atâta vregu să spun:
„Tare-aș fi vrut sonetul să-l pot găsi mai bună.“
Să-apoi, spre împăcare, ei mîna și-o dădură,
Să fie-ndeplinită întreaga procedură.

ELIANTA

Desigur că Aleste un caz prea simplu nu-i.
Dar, recunosc, îmi pare unic în felul lui;
Iar firea lui deschisă, cinstită, arzătoare,
E plină de noblețe, ceva eroic are;
E o virtute rară în tristul nostru veac;
De-ar fi mai răspîndită, zău că mi-ar fi pe plac.

PHILINTE

Năvalnica-i pornire nu poate fi-nțeleasă.
Pe mine mă uimește că-n voia ei se lasă.
În starea sufletească de care-i stăpînit,
Mă-ntreb ce-l mai îndeamnă să fie-ndrăgostit;
Să lucrul care face și mai ciudat să-mi pară
E că-o iubește tocmai pe-a voastră verișoară.

ELIANTA

Sint firi ce nu se-mpacă în parte sau de loc,
Dar se îmbină totuși cînd dragostea-i în joc.
Cei ce vorbesc într-ună de-o dulce potrivire
Găsesc în cazu-acesta, firește,-o dezmințire.

PHILINTE

Poți să iubești în viață cînd nu te știi iubit?

ELIANTA

E-un punct ce mi se pare mai greu de dovedit..
L-o fi iubind și dînsa cu dragoste fierbințe?
El însuși o fi sigur de-a sale simțăminte?
Da, poate c-o iubește fără-a o ști nici el,
Sau crede că-i e dragă cînd nu îi e de fel.

PHILINTE

Mi-e teamă că de dragul acestei verișoare
Va trece prin necazuri și clipe foarte-amare;

Iar de-aș putea să-l zdruncin în fixele-i idei,
Privirea și-ar întoarce spre-o alta-n locul ei;
Și de-ar alege calea pe care-o cred mai dreaptă,
Chiar lîngă voi norocul socot că îl așteaptă.

ELIANTA

Eu nu sănt prefăcută — și zic ce am de zis.
Deci cred că este cazul să ne vorbim deschis:
Prieteniei sale eu stavili nu i-aș pune,
Ba, pentru el, pot spune, am sentimente bune.
Să-i înlesnesc norocul, în mîna mea de-ar sta,
Ca să-l unesc cu draga-i de loc n-aș pregeta.
Dar dacă-i e speranța un lucru îndoielnic,
Și-n calea ei s-ar pune destinul neprielnic,
Și dacă-n locu-i altul ar fi cel preferat,
I-aș sta la îndemînă, și neîntîrziat.
Iar dacă el va crede că nu-i sănt potrivită,
Vă jur că, pentru asta, n-aș fi de loc jignită.

PHILINTE

Nici eu, în cale, doamnă, n-am să vă stau de loc
Fie ca grija voastră să-i poarte lui noroc.
El însuși, chiar Alceste, poate să spună, iată,
Că i-am făcut îndemnul acesta nu o dată.
Dar dacă Celimena soția lui ar fi,
Eu n-aș mai sta în umbră și-attuncea, într-o zi,
Aș cere pentru mine simțirile aceste
Ce-n bunătatea voastră le-aveți pentru Alceste.
De-ar fi așa, o, doamnă, ferică-aș fi nespus
Și-abia cutez privirea să-nalt atât de sus.

ELIANTA

Glumiți, cum văd, Philinte!

PHILINTE

Ba nu e glumă, doamnă.
Ca să vă spun aceasta tot sufletul mă-ndeamnă.
Să vă solicit mîna sănt gata orișicind
Și am dörință vie s-o fac cît mai curind.

S C E N A 2

Aleeste, Elianta, Philinte

ALCESTE

O, doamnă, împotriva unei insulte grele
Sustineți apărarea fidelității mele.

ELIANTA

Ce vă frămîntă oare, și ce s-a petrecut?

ALCESTE

O faptă-ngrozoare, ceva de necrezut.
De-ar fi să mă lovească a cerului urgie,
Accastă lovitură mai grea îmi pare mie.
S-a dus... Iubirea toată... N-am grai... Am amuțit...

ELIANTA

Dar încercaj o elipă să fiți mai lămurit!

ALCESTE

O, Doamne,-atîta farmec cum este cu puțință
Să-ascundă-ntr-însul vicii și-atîta rea-credință?

ELIANTA

Va rog, vorbiți o dată!...

ALCESTE

Acum s-a terminat!
Am fost trădat! Trădare! Am fost asasinat!
Accastă Celimenă!... Ați fi crezut voi oare
Că poate să mă-nșele, că este-o trădătoare?

ELIANTA

Să credeți toate-acestea aveți vreun temei?

PHILINTE

E poate-o bănuială ce-n tragic vrei s-o iezi;
În gelozia-ți oarbă poți să te-nșeli adese,

ALCESTE

Te rog să-ți vezi de treabă! De mine să nu-ți pese!

(Către Elianta.)

Trădarea-i dovedită și totul este clar,
Căci mărturia scrisă o am în buzunar.
Cui? Lui Oronte-i serie, de vreji să știți mai bine,
Spre marea mea durere, spre marea ei rușine!
Oronte, da, pe care-l credeam de ea urât,
Că dintre toți rivalii, nu-i place cît de cît...

PHILINTE

Dar o scrisoare poate să-nșele cîteodată
Și să conțină-o știre de fapt nevinovată.

ALCESTE

Dar, domnule, -ncetează de a te-amesteca!
De ce te-ocupi de alții și nu de dumneata?

ELIANA

Mai multă stăpînire... Limbajul înmindu-l...

ALCESTE

Spre dumneavoastră, doamnă, mi se îndreaptă gîndul;
În mină dumneavoastră tot sufletul mi-l pun
Să-l scap de-un chin năprasnic și-apoi să mă răzbun.
Să-i pedepsiți purtarea-i perfidă și ingrată,
Să-mi răzbunați credința atât de crud trădată!
Prin dumneavoastră, doamnă, să mă răzbun aş vrea!

ELIANA

Să vă răzbun? Cum oare?

ALCESTE

Prinind iubirea mea!
S-o acceptați în locul acelei infidele
Ca să învețe minte iubitul să-și înșele;
S-o pedepsesc prin felul deschis și plin de jind,
Prin dragostea adîncă în care vă cuprind,
Printr-o credință pînă la ultimul răsuflăt,
Prin jertfa ce v-aduce năprasnicul meu suflet.

ELIANTA

Imi pare rău de toată durerea ce-o aveți
Și-o inimă ca-a voastră îmi e de mare preț.
Dar poate dați proporții nedrepte întimplării
Și în curind s-o stinge pojarul răzbunării.
De te-a jignit iubita, ai vrea să te răzbuni,
Apoi, pînă la urmă, începi să te îmbuni.
Oricît ai vrea ruptura să-ți pară meritată,
Cea vinovată-i poate curind nevinovată,
Și ura trecătoare ușor s-a risipit...
Se știe ce-i mînia la un îndrăgostit.

ALCESTE

O, nu! Vă spun nu, doamnă! Jignirea-i prea sfruntată
Și asta mă îndeamnă s-o rup cu ea de-ndată;
Din hotărîrea-aceasta, nu dau-napoi, e cert!
Și de-aș stima-o iarăși, în veci n-am să mi-o iert.
Dar iat-o! Simt mînia cum crește și mă-neacă.
Am să-i arunc în față învinuirea-ntreagă,
Am s-o demasc. Pe urmă, cu sufletul senin
Scăpat de-a ei momeală, voi ști să vă-aparțin.

S C E N A 3

Celimena, Aleeste

ALCESTE

(aparte)

Dă-mi, cerule, puterea să fiu stăpîn pe mine!

CELIMENA

(aparte)

O, vai!

(Către Alceste.)

Care-i pricina acestor lungi suspine?
Cam ce-ar dori să-nsemne acest amar oftat,
Privirea mînioasă și chipul încruntat?

ALCESTE

Oricît de-ngraziozitate o inimă să fie,
Ea n-ar putea intrece pe-a voastră-n josnicie,

Nici cerul în furtună, nici iadul blestemat
N-au zămislit un suflet atât de-ntunecat.

CELIMENA

Asemeni dulci cuvinte nu pot deceit să-mi placă.

ALCESTE

Vă rog, nu rîdeți, doamnă, acum nu-i timp de joacă.
Roșii! Aveți motive; aşa s-ar cuveni.
Despre trădarea voastră am certe mărturii.
Acuma văd pricina nefericirii mele
Şi nu-n zadar în suflet simțeam neliniști grele;
Ziceați că bănuiala-mi e fără de temei,
Dar iată: nenorocul îl văd cu ochii mei;
În ciuda comediei jucată-atâta vreme,
O, steaua mea îmi spuse că am de ce mă teme;
Să nu cumva să credeți că vreau să mă supun,
Că voi răbdă ofensa, că n-am să mă răzbun.
Dorința și cu fapta nu orișicind se-mpacă,
Iar dragoste cu sila cum ar putea să-mi placă?
Nu poți oricind pătrunde în sufletul cuiiva,
Iar inima-și alege stăpînul cum vrea ea;
Ca să mă pling, desigur, că nu aveam dreptate
De n-ați fi dat doavadă de nesinceritate;
Dintru-neput, o, doamnă, dacă m-ați fi respins,
Învinuiam doar soarta de chinul meu aprins.
Dar printr-o-neurajare atât de-nșelătoare
Mi-ați înțeles iubirea — și asta e trădare!
E ne-ndestulătoare pedeapsa cea mai grea,
Şi e îndreptățită în totul ura mea.
Da, da, vă fie teamă după aşa ocară!
Nu sunt stăpîn pe mine, acum sunt foc și pară!
Atins de lovitura de moarte ce mi-ați dat,
Aș fi acum în stare de-un gest necugetat;
Mă las în viața-acestei minii, minie dreaptă,
Şi nu răspund acuma de nici un fel de faptă.

CELIMENA

Dar ce se-ntimplă oare, de v-ați pornit aşa?
Ia spuneți: mintea voastră s-a rătăcit cumva?

ALCESTE

Da, da, de cînd în cale-mi ieşirăti prima oară,
Luat-am, din păcate, otrava ce mă-omoară,
Crezind că gîndul vostru curat l-am deslușit
În vrăjile violene cu care m-ați vrăjit.

CELIMENA

Și care e trădarea ce-atît amar vă face?

ALCESTE

Ah, inimă perfidă, cum știi a te preface!
Dar ca să-i punem capăt, am să vorbesc deschis:
Priviți, veți recunoaște aci al vostru scris;
Această scrisorică ajunge să vă-nfunde.
Cu-un martor ca acesta ce mai puteți răspunde?

CELIMENA

Deci asta e pricina că iarăși mă certați!

ALCESTE

Cum, de biletu-acesta voi nu vă rușinați?

CELIMENA

Și întrucât acesta mă face de rușine?

ALCESTE

Cum poate îndrăzneala cu poza să se-mbine?
Chiar fără semnatură, tot nu-l puteți nega.

CELIMENA

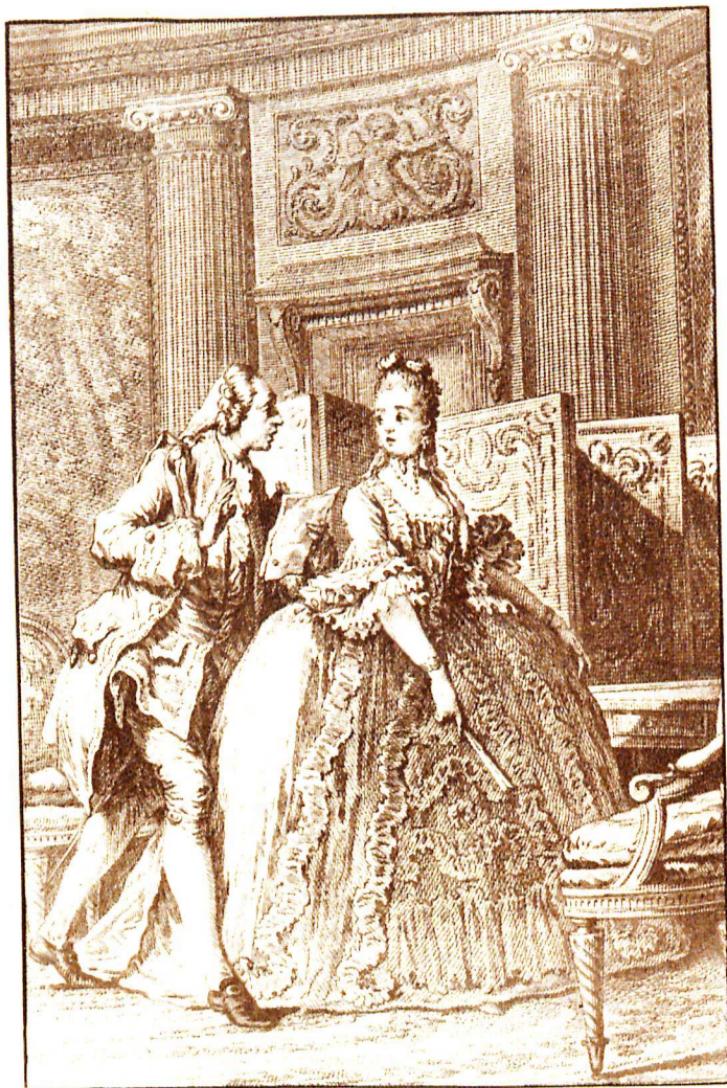
De, ce să neg biletul? E scris de mîna mea.

ALCESTE

Și vă priviți răvașul fără-a-ncerca o seuză,
Deși de-o vină gravă biletul vă acuză?

CELIMENA

Sînteți, fără-ndoială, un om surprinzător.

Actul IV. — Scena 3.

ALCESTE

Sfidați, cum văd, un martor atât de grăitor.
Și tot ce lui Oronte fi scrieți cu ardoare
Pe voi nu vă-njosește? Pe mine nu mă doare?

CELIMENA

Oronte! Cine spune că plieu-i pentru el?

ALCESTE

Acei ce îmi predară faimosul biletel.
Dar hai să presupunem că nu e el, ci altu-i.
Puteți schimba cuprinsul cînd el atât de caldu-i?
Și oare-nvinuirea lipsită-i de temei?

CELIMENA

Dăr dacă biletelul e seris unei femei?
Ce este rău aicea? Cu ce sînt vinovată?

ALCESTE

În torsătura-i bună și scuza-i minunată.
Nu m-așteptam, vă-asigur, la astfel de răspuns.
Și iată-mă deodată convins, și prea de-ajuns!
Cum folosiți tertipuri atât de grosolane?
Miop mă credeți, doamnă? Iluziile-s vane!
De-atîta îndrăzneală cum poți să nu te miri?
Cum de puteți susține astfel de născociri?
Dacă biletu-acesta e seris pentru-o femeie
Înflăcărata-i formă aș vrea să-mi spuneți: ce e?
Cu mărturia voastră n-aș ști cum să împac
Ce voi cîti acuma...

CELIMENA

Sînt lueruri ce-mi displace.
Mă supără purtarea aceasta îndrăzneață,
Tot ce găsiți cu cale să-mi aruncați în față.

ALCESTE

Ci fără supărare, siliți-vă nițel
Să-mi lămuriți cuprinsul acestui biletel.

CELIMENA

Nu, nu! Toată povestea eu n-o voi mai dezbată,
Și tot ce vreți să credeți e fără-nsemnătate.

ALCESTE

Dacă pentru-o femeie biletu-acesta-a fost,
Atuncea bănuiala nu are nici un rost.

CELIMENA

Ba-i seris pentru Oronte; și vreau ca să se știe:
Da, curtea ce mi-o face o văd cu bucurie.
Îmi place cum vorbește, și dăruí stima mea
Și-s gata-a recunoaște pe loc tot ce veți vrea.
Nimic nu vă oprește să faceți cum vă place;
Iar de aci încolo să mă lăsați în pace.

ALCESTE

(aparte)

O, cerule! Se poate un chin mai crud, mai greu,
Și-a existat vreun suflet mai torturat ca-al meu?
Mă plâng de-a ei purtare; mînia mea e dreaptă,
Deodată-nvinuirea-mpotrivă mea se-ndreaptă,
Stîrnită mi-e durerea cu-amare bănuielii,
O fală ea își face din multele-i greșeli.
Dar inima mi-e lașă și încă e în stare
Să sufere cătușa ce-o strînge și o doare,
În loc săpturii-aceste să-i poată azvîrlî
Întreg disprețu-n față, precum s-ar cuveni.

(Către Celimena.)

Ah! viclenia voastră pricepe de minune
Să-ntoarcă împotrivă-mi știuta-mi slăbiciune,
Ea poate să mă prindă-n năprasnicul amor
Stîrnit de ochii voștri cu farmec trădător!
Dar cel puțin respingeți această acuzare;
Făcînd pe vinovata, voi știți ce mult mă doare:
Aș vrea să uit biletul, vă rog, cît mai curînd.
Vă-ntind o mînă, doamnă; voi fi atît de blînd;
Siliți-vă să-mi pară că îmi purtați credință
și să vă cred din suflet eu îmi voi da silință.

CELIMENA

Ei bine, gelozia-ntr-atît v-a năucit,
Încit mă-ntreb ce merit aveți să fiți iubit.
Să mă prefac? De cine pot fi constrânsă oare
Să mă cobor la jocuri atît de-njositoare?
Sî pentru ce motive de voi să mă fereșe,
Să nu vă spun în față pe altul de-l iubesc?
Cum? Calda mea simîire nimic nu dovedește?
De bănuiala voastră de loc nu mă ferește?
Mai tare-i bănuiala decît simîirea mea?
Sî nu e o jignire s-o preferați pe ea?
Doar știți ce ferecate-s a inimii firide,
Ce greu către lumina iubirii-o poți deschide.
Păreri cam învechite o-mpiedică ades
Să-mpărtășească-ascunsul iubirii înțeles.
Iubitul care,-n fine, de-aceste piedici trece,
Cum poate-n bănuială deodată să se-nece?
Sî nu e plin de vină, nesocotind mereu
Tot ceea ce în luptă s-a ciștiat cu greu?
Da, îmi stîrniți mînia cu bănuielii de-aceste;
Nici să vă iau în seamă nu meritați, Aleste!
Pesemne că sunt proastă și singură mă cert
Că mai găseșe în suflet puterea să vă iert;
Ar trebui pe-un altul să-l prețuiesc îndată,
Ca supărarea voastră să fie-ntemeiată.

ALCESTE

Fiuță-nșelătoare! Atît de slab sănt eu!
Cum știți cu vorbe bune să mă-amăgiți mereu!
Ei bine, văd că soarta din nou de voi mă leagă
Să inima v-o dăruî, căci e a voastră-ntreagă,
Să văd pînă la urmă de veți avea cumva
Cruzimea fără seamăn de-a mă putea trăda.

CELIMENA

Iubirea voastră,-Aleste, nu e destul de mare.

ALCESTE

N-a existat pe lume mai multă-nflăcărare;
Și, vrînd să strig în vînturi cît de adînc iubesc,

Chiar răul sănt în stare ades să vi-l doresc.
Da, aş dori să nu fiți atâta de frumoasă,
Să-aveți pe lume parte de-o soartă nemiloasă,
Să și făcut ursita să n-aveți adăpost,
Nici rang și nici avere, o viață fără rost,
Ca eu să fiu acela ce-n jertfe-nflăcărate
Să știe să alunge a sorții nedreptate,
Să, plin de fericire, în nesperata zi
Să vă întind, pe viață, tot ce puteți dori.

CELIMENA

Imi pare cam ciudată o astfel de urare!
Să mă serească cerul de-asemenea favoare...
Dar iată că sosește Dubois foarte gătit.

S C E N A 4

Celimena, Alceste, Dubois

ALCESTE

Dar ce-i ținuta asta? Ti-e chipul împietrit.
Ce ai?

DUBOIS

Vedeți...

ALCESTE

Ei bine?

DUBOIS

Vom cam avea de furcă.

ALCESTE

Și-anume?

DUBOIS

Nu stăm bine, căci trebile se-ncurcă.

ALCESTE

Ce?

DUBOIS

Pot vorbi pe față?

ALCESTE

Vorbește aşadar!

DUBOIS

Nu-i nimenca pe-aicea?

ALCESTE

Pierzi timpul în zadar.

Vrei să vorbești?

DUBOIS

Stăpîne, să dispărem mai iute.

ALCESTE

Ce spui?

DUBOIS

Eu zic că-i cazul s-o ștergem pe tăcute.

ALCESTE

De ce?

DUBOIS

În locu-acesta nu pot să vă mai las.

ALCESTE

Motivul?

DUBOIS

Hai să mergem — și fără bun rămas.

ALCESTE

Ce lucru mă silește ca să-ți suport limbajul?

DUBOIS

E lucrul care cere să pregătim bagajul.

ALCESTE

Ah, îți voi sparge capul, netotule ce ești,
Dacă-o mai scalzi atîta și nu mă lămurești.

DUBOIS

Veni un om cam negru la chip și-mbrăcămintă,
Intră-n bucătărie, ne puse înainte
O hîrtiuță scrisă, dar nu știu cum era,
Că de-aș fi fost chiar dracu n-aș ști-o descurea.
E cu procesul vostru, nu-ncape indoială.
Dar, dracul chiar văzind-o n-ar face vreo scofală.

ALCESTE

Ce legătură are biletul pomenit,
Infame, cu plecarea de care mi-ai vorbit?

DUBOIS

O oră după-accea, vreau să vă spun, în fine,
Un om care adesea la noi în casă vine
Sosește să vă vadă spunând că-i mare zor,
Și-n lipsă dumneavoastră îmi zice-ncetișor
Știind cît de aproape vă sănătatea, de bună seamă,
Ca să vă spun... îndată... Ei asta-i!... Cum îl cheamă?

ALCESTE

Nu-mi pasă cum îl cheamă, infame! Ce ți-a zis?

DUBOIS

E un amic de al vostru, atîta știu precis.
Mi-a zis că de aicea primejdii vă alungă,
Că-i caz de pușcărie — și asta să vă-ajungă.

ALCESTE

De ce? N-a vrut să spună mai mult? Să spună ce-i?

DUBOIS

Nu. A cerut hîrtie, cerneală și condei.
Și v-a lăsat o vorbă ca să găsiți, îmj pare,
Misterului acesta întreaga dezlegare!

ALCESTE

Să-mi dai scrisoarea.

CELIMENA

Spuneți, ce se ascunde-aci?

ALCESTE

Nu știu, dar sper să afli și eu cam ce o fi.
Nesuferit obraznic, vei termina o dată?

DUBOIS

(după ce și-a scotocit indelung buzunarele)

Pe cinstea mea, scrisoarea acasă-a fost uitată.

ALCESTE

Nu știu ce mă reține...

CELIMENA

Ci nu vă supărăți,

Dați fuga pînă-acasă și lucru-l descurăți.

ALCESTE

Se pare că destinul, oricîtă grijă-aș pune,
Să stăm și noi de vorbă cu orice preț se-opune;
Dar împotrivă-i, iată, pe-amoru-mi avintat
Jur să vă văd, o, doamnă,-nainte de-nserat.

ACTUL V

S C E N A 1

Alceste, Philinte

ALCESTE

Sînt hotărît. Ei bine, n-o să le fac pe voie.

PHILINTE

Oricare-ar fi durerea, nu cred că e nevoie...

ALCESTE

Îți e zadarnic sfatul și tot ce-ai spus acum;
Nimic nu mă va face să mă abată din drum.
În secolul acesta domnește josnicia;
Cu oamenii de astăzi am rupt prietenia.
De partea mea e totul, nu vei putea s-o negi:
Onoare, probitate, decență, cinste, legi;
Se știe pretutindeni că păcina mi-e dreaptă
Și o sentință justă credeam că mă așteaptă;
Cînd colo, pîn' la urmă, cum văd, e un făcut:
Dreptatea e cu mine, procesul l-am pierdut.
Un trădător, un famen cu josnică purtare
Învinge prin tertipuri de-a dreptul strigătoare!
Și buna mea credință trădată-i de pîrît:
El își impune vrerea strîngîndu-mă de gît
Prin strîmbături cu care în lume-și taie pîrte,
Dreptatea o răstoarnă, justiția o-nvîrte,
Iar prin sentință crima-i e-un lucru consfințit!
Nemulțumit de răul ce mi-a pricinuit,
Lanseză și o carte atât de-ngrăzitoare

Că pînă și citirea-i e-o gravă încâlcare;
Și cartea care-ar cere pedeapsa cea mai grea,
Canalia-ndrăznește s-o pună-n seama mea!
Și, pe deasupra, iată pe-Oronte că încearcă
Minciuna s-o susțină cu dinadinsul parcă!
Drept om cinstit el trece la Curte, și regret;
Dar nu îmi aflu vină. L-am spus atît: ce cred.
Da, l-am jignit, se vede, cu ale mele spuse
Despre sonetă-acola. Părerea mi-o ceruse,
Și deoarece pe față tot gîndul mi l-am dat
Ca însuși adevarul să nu fie trădat,
O vină-nchipuită mi-aruncă în spinare!
Să-acum Oronte-mi este dușmanul cel mai mare!
Mă va urî o viajă întreagă în secret
Că n-am găsit cu cale să-mi placă-acel sonet.
Au oamenii păcate; sănt lucruri cunoscute.
Ambiția deșartă la ură îi asmute.
Aceasta li-i credința, oricum ai vrea să-iici,
Dreptate și onoare nu poți găsi la ei!
Ne copleșesc cu-amaruri; cu hulă ne-apasă.
Să părăsim poteca: e prea periculoasă!
Alături de aceștia trăiești ca printre lupi.
Nu, haită trădătoare, tu n-ai să mă corupi!

PHILINTE

Iei lucrurile-n pripă, Alceste, mi se pare,
Căci nu-i nenorocirea de loc atît de mare.
Ce face adversarul și tot ce-a declarat
Nu a găsit crezare și n-ai fost arestat.
Iar mărturia-i falsă, tot ce-a-ndrăznit a zice
Nu poate pîn' la urmă decît tot lui să-i strice.

ALCESTE

Tot lui? De-astfel de lucruri nu prea se teme el;
El poate să-și permită să fie-oricînd mișel;
Să-n loc de hac să-i vie întreaga-mprejurare,
Îl vei vedea, ca mîine, e-a devenit om mare.

PHILINTE

În fine, este sigur că n-a prea nimerit
Cu tot ce împotrivă-ți vicleanul a urzit.

Deci, în privința-aceasta nu ai de ce te teme,
Iar ca săndrepți sentința mai ai destulă vreme
Cerind revizuirea nedreptului proces.
Și la apel...

ALCESTE

Degeaba! Eu drumul l-am ales.
Oricât de dureroasă-i nedreapta judecată,
Mă voi feri de-a cere să fie răsturnată.
Că încălat e dreptul o poți vedea ușor,
Dar las posteritatei să afle-n viitor
Accastă strălucită, famoasă mărturie,
De-a secolului nostru năspusă josnicie.
Eu știu că-o să mă coste o mie de ducați,
Dar astfel, nu-i nevoie să-mi țin sudalma-n laț.
Strig: firea omenească-i nedreaptă și impură
Și am să-i port de-a pururi o ne-mpăcată ură.

PHILINTE

În fine...

ALCESTE

Da, în fine, nu văd nici un folos,
Și tot ce-mi spui, Philinte, îmi pare de prisos.
Doar n-ai să-mi spui în față că n-aș avea dreptate,
Că grozavii de-acesta ar trebui iertate?

PHILINTE

Nu, sănt de-acord, Alceste, și m-am convins ades
Că intriga e totul și totu-i interes.
Domnește prețutindeni, în lume, uneltirea
Și oamenii-ar fi bine curînd să-și schimbe firea.
Că lumea e nedreaptă o spui pe drept, socot.
Dar ca să fugi de dînsa, îmi pare prea de tot!
Păcatele umane atîtea ne învață!
Ne fac să înțelegem cum să păşim prin viață.
Virtuții-n felu-acea un rost înalt găsim;
Și dacă totu-n lume ar fi curat, sublim,
De-ar fi și drept, și nobil, și sincer fiecare,
Virtuțile alese n-ar mai avea cătare.

Doar ele sănt menite tăria să ţi-o dea,
Să suferi nedreptatea ce-apasă viaţa ta.
Tot astfel cînd virtutea de-o inimă se leagă...

ALCESTE

În darul elocinţei nu-i nimeni să te-ntreacă;
Găseşti întotdeauna un strănic argument,
Dar risipeşti zadarnic şi vreme, şi talent.
Să plec! E hotărîrea cea dreaptă şi cuminte;
Nu pot să tac, căci gura mă ia pe dinainte.
De neprevăzătoare cuvinte tot nu scap
Şi sute de belele îmi vor cădea pe cap.
Aştept pe Celimena. Decei lasă-mă şi du-te;
În planurile mele eu sper să mă ajute,
Să văd în ce măsură mă îndrăgeşte ea.
Şi-acuma este clipa dovada să mi-o dea.

PHILINTE

Hai sus la Elianta, s-o aşteptăm să vină.

ALCESTE

Nu, prea mă doare-n suflet! Sînt grijile de vină.
Mergi singur şi mă lasă — căci totul e în van —
În colţu-acesta sumbru, cu negrul meu alean.

PHILINTE

E o tovărăsie cam stranie, îmi pare.
Voi cere Eliantei o clipă să coboare.

S C E N A 2

Celimena, Oronte, Alceste, ascuns

ORONTE

De voi depinde, doamnă, ca într-un dulce lăz
De-a-ntregul să mă prindeţi, pe veci să mă legaţi.
Doresc iubirea voastră — întreaga, ne'ndoioasa —:
Nu vrea îndrăgostitul să-i şovăie aleasa.
De v-a mişcat pojarul ce arde-n mine viu,

Nu stați prea mult la gînduri, lăsați-mă să-o știu.
Puteți să-mi dați dovada simțirilor aceste:
Să vă mai dea tîrcoale oprîți-l pe Aleste;
Iubirii mele-aprîse vreau, doamnă, să-l jertfiți
Și, chiar în ziua asta, doresc să-l izgoniți.

CELIMENA

Dar care e pricina acestei ură totale
Cînd pomeniți atâtă de meritele sale?

ORONTE

Nu țiu să dă răspunsul chiar în acest moment.
E vorba, seumpă doamnă, de-al vostru sentiment.
Pe-Aleste sau pe mine! Să-alegeți de îndată;
De iau vreo hotărîre, de-a voastră e legată.

ALCESTE

(iesind din ascunzătoare)

Are dreptate domnul. Alegeți: el sau eu,
Căci ce vă cere dînsul e și pe placul meu.
Același soc mă arde și-același dor mă scurmă:
Să știu că îndoiala din sufletu-mi se curmă.
Nu poate-această stare să dăinuie mai mult.
Spre cine vă îndeamnă simțirea? Vă ascult.

ORONTE

O, domnul meu, ardoarea-mi de nu își are locul,
Eu n-aș vrea să vă tulbur cu mâna mea norocul.

ALCESTE

O, domnul meu, nu-i asta. De sănt gelos sau nu-s,
Să-mpart cu voi un suflet nu sănt de loc dispus.

ORONTE

Pe voi de vă preferă în locul meu, ei bine...

ALCESTE

Spre voi de-ar fi în stare cît de puțin să-ncline...

ORONTE

Vă jur pe conștiință, voi renunța la ea.

ALCESTE

Vă jur că viața-n treagă eu n-o voi mai vedea.

ORONTE

E rîndul vostru, doamnă. Vorbiți fără sfială!

ALCESTE

Vorbiți, să nu v-oprească din drum nici o sereală...

ORONTE

N-aveți decât să spuneți: sănțeți de partea cui?

ALCESTE

N-aveți decât să-alegeți: ori eu, ori dumnealui!

ORONTE

Cum? Să alegeți, doamnă, atât de greu vă pare?

ALCESTE

Cum? Tot mai stați la gînduri? Sânțeți șovâitoare?

CELIMENA

O, Doamne, nu-și au rostul aceste stăruință.
Și-mi dați acum dovada să nu sănțeți cumință.
Eu știu s-aleg prea bine, căci inima nu-nșală,
Și nu îmi simt în suflet nici urmă de-ndoială.
Nu între voi eu șovâi. Și dacă-ar fi de-ales,
Nimic nu e mai lesne, cînd inima-ți dă ghes.
Dar simt că mă cuprinde adîncă stingherire
Să-mi dau astfel pe față întreaga mea simțire.
Sînt vorbe neplăcute, și nu mi-ar fi ușor
Să le rostesc deodată în față tuturor.
O inimă nu-și face o taină din ce simte,
Dar, dacă-i grijulie, nu-nseamnă că și minte.
Ea-ncearcă să găsească un mult mai blînd mijloc
Pentru îndrăgostitul ce n-a avut noroc.

ORONTE

Mărturisirea dreaptă mai nimerită-mi pare.
Să o primesc sănț gata.

ALCESTE

Și eu. Fără cruce!

Lumina să ţișnească! Am așteptat de-ajuns
Doresc ca adevărul să nu-mi rămîne ascuns.
Pe toți atîi vrea să-i țineți și să-i aveți alături.
În lături cu răsfățul! Cu zeflemeaua-n lături!
Vreau să ne spuneți verde tot ce aveți de spus.
Tăcerea voastră, doamnă, o iau drept un refuz.
Și socotesc că-n dosul acesteia adastă,
Despre a mea persoană, părerea cea mai proastă.

ORONTE

Mînia voastră dreaptă îmi place, domnul meu.
Iar vorba dumneavoastră o-împărtășesc și eu.

CELIMENA

Sînteți prea îndărătnici. Aprinși într-o elipită,
Găsiți că stăruință vă este-ndreptățită?
V-am spus doar ce motive mă fac să fiu aşa.
Dar vine Elianta — și ea va judeca.

S C E N A 3

Elianta, Philinte, Celimena, Oronte, Aleste

CELIMENA

Ah, scumpă verișoară, sănt prinsă ca-ntr-un clește
De-acești doi domni pe care pornirea fi unește.
Și ușul ca și cel'lalt cu stăruință-mi cer
Să hotărăse pe care dintr-înșii îl prefer
Și să-mi exprim pe față, nemijlocit, tot gîndul,
Pe cel'lalt să renunțe la mine obligîndu-l.
Ai pomenit vreodată astfel de procedeu?

ELIANTA

În treaba asta, dragă, nu cere sfatul meu;
Greșești de astă dată cerîndu-mi o povăță
Căci sănt de partea celor ce gîndu-și spun pe față.

ORONTE

(către Celimena)

Zadarnic, scumpă doamnă, ați vrea să vă apărați.

ALCESTE

(la fel)

Tertipurile voastre nu-și află aliați.

ORONTE

Nu stați la îndoială. Vorbiți, într-o clipită!

ALCESTE

Ba cred că, dimpotrivă, tăcerea-i nimerită.

ORONTE

Ca să-ncheiem disputa, doar un cuvînt roștiți.

ALCESTE

Iar eu vă voi priepe chiar dacă nu vorbiți.

S C E N A 4

Arsinoc, Celimena, Elianta, Aleste, Phi-linte, Acaste, Clitandru, Oronte

ACASTE

(către Celimena)

Noi doi venit-am, doamnă, ca — fără supărare —
Să lămurim cu toții o treabă ce ne doare.

CLITANDRU

(către Oronte și Aleste)

Sînt încintat de faptul că-aicea vă aflați,
Căci în această treabă sînteți amestecați.

ARSINOE

(către Celimena)

Veți fi surprinsă, doamnă, că mă vedeți. Dar vina
Nu e a mea, ci domnii aceștia sînt prieteni.
Întîmplător, pe stradă, ei doi m-au întîlnit
Și mi s-au plîns de-un lueru ce-mi pare născocit.

Am pentru firea voastră o stimă mult prea mare
Ca să vă cred în stare de-asemenea purtare.
Dovezi au ei destule, dar eu le-am dezmințit;
Uitând că mici discordii cîndva ne-au despărțit,
Să însotesc pe domnii primii cu bucurie
Ca să vă văd scăpată de-acastă calomnie,

ACASTE

Da, doamnă, fără ură, pe-un lucru punem preț;
Să știm, în apărare, ce argumente-aveți.
Acestă serisorică e serisă lui Clitandru.

CLITANDRU

Iar pentru-Acaste, iată biletu-acesta tandru.

ACASTE

(către Oronte și Alceste)

Nu-neape îndoială: e serisul dumneaei;
Purtările-i alese făcut-au, domnii mei,
Ca să-i cunoaștem serisul la cea dintîi privire.
Biletului acesta să-i dăm acum citire:

„Ce om ciudat săteți luîndu-mi voioșia în nume de
rău și dojenindu-mă că nu sunt vesolă decît în absență
voastră! Nimic mai nedrept. Și, dacă nu vă grăbiți
să-mi cereți iertare pentru jignirea adusă, n-am să
vă iert toată viața. Lunganul de viconte...“

Socot că e de față:

„Lunganul de viconte, de care vă plîngeți cu deosebire, este dintre acei bărbați care nu-mi plac de loc.
De cînd l-am văzut o dată scuipînd trei sferturi de oră
în șir într-o ființă pentru a stîrni rotocoale, mi-am pierdut orice părere bună despre el. În ce privește pe
marchizul cel mititel..“

De mine este vorba, cu modestie-o spun:

„În ce privește pe marchizul cel mititel, care abia
ieri mi-a reținut îndelung mîna, nu cred să existe ceva
mai neînsemnat pe lume ca mărunta lui ființă, merit

care nu poate împodobi pe nimeni. Iar bărbatul cu panglica verde...“

(Către Aleeste.)

E rîndul vostru:

„Iar bărbatul cu panglica verde mă amuză uneori prin felu-i repezit și starea lui ursuză. Dar de nenumărate ori îmi apare ca cel mai neplăcut om din lume. Cît despre domnul cu sonetul...“

(Către Oronte.)

Rîndul e-al vostru, presupun:

„Cît despre domnul cu sonetul care s-a apucat de literatură și vrea, împotriva întregii lumi, să fie cu tot dinadinsul scriitor, nu sunt în stare să ascult tot ce spune, iar proza lui mă plăcăsește ca și versurile sale. Să vă intre deci în cap că nu întotdeauna petrec atât de bine pe cît vi se pare; că vă regret lipsa, mai mult decât aş dori, în cercurile în care sunt atrasă fără voia mea; și că nimic nu întregește mai bine plăcerile mele preferate ca prezența persoanelor ce-mi sunt dragi...“

CLITANDRU

Iată-mă acum pe mine:

„Acest Clitandru, de care îmi vorbiți și care face pe dulceagul, este ultimul dintre oameni care să-mi inspire prietenie. Ar fi absurd să-și bage în cap că e iubit, și voi la fel dacă-ati crede că nu sunteți. Ar fi cuminte să faceți schimb de sentimente între voi; și veniți să mă vedeați cît puteți de des pentru a mă ajuta să suport plăcile insistențelor sale.“

E un frumos exemplu de demnă comportare
Și știți, stimată doamnă, ce denumire are.
Ajunge. Vom descrie în chip cît mai concret
Al sufletului vostru închîntător portret.

ACASTE

V-ă spune multe, doamnă, și faptele mă-mbie,
Dar vă socot nedemnă de-o sinceră minie.

Și veți vedea că micii marchizi posedă-n schimb
Un suflet mult mai mare și-un mult mai nobil nimb.

S C E N A 5

Celimena, Elianta, Arsinoe, Aleeste, Oronte,
Philinte

ORONTE

Deei, iată felu-n care ființa mea-i trădată!
Ce tandru îmi serisesesi și mie altădată!
Văd inimioara voastră, în chip înșelător,
Cum rînd pe rînd se-oferă oricărui muritor,
Am fost orbit. Ajunge! Așa mi se cuvîne.
M-ați ajutat acuma să vă cunosc, în fine.
Ah, inima-mi pierdută o regăsește, socot.
Pierzîndu-mă pe mine, sănt răzbunat de tot.

(Către Aleste.)

De-acum iubirii voastre eu piedici nu-i voi punere.
Puteți să vă-nțelegeți cu doamna de minune.

S C E N A 6

Celimena, Elianta, Arsinoe, Aleeste,
Philinte

ARSINOE

(către Celimena)

Da, e o perfidie cu care nu mă/mpac.
Sint minioasă foarte și nu mai pot să tac.
Purtare mai urită ca-a voastră alta nu e;
Nu iau eu apărarea, nici partea nimănui.

(Arătind pe Aleste.)

Dar cel ce fericirea v-ar fi adus în dar,
Un gentilom ca dînsul, un om atât de rar,
Și care văndrăgise, cu faptele lui pline
De-o patimă ce...

ALCESTE

Doamnă, de m-ați lăsa pe mine
Să-mi văd de ce mă doare, ar fi mai cu folos;

Nu vă luați pe suflet o grijă de prisos,
De mă-apărăți pe mine vă osteniți zadarnic.
Cu zelul cel depuneți eu nu-s la fel de darnic
Și nu la dumneavoastră cu gîndul m-aș purta
Dacă-ăș alege-o alta spre a mă răzbuna.

ARSINOE

Hm! domnul meu, voi credeți că de-asta-mi pasă mie
Și că-s nerăbdătoare să vă ajung soție?
Găseșc că-n felul vostru sănătății cam încrezut,
Idei aşa ciudate prin cap de v-au trecut.
Căci ce nu place doamnăi e-o marfă lepădată
Pe care n-aș primi-o, firește, niciodată.
Frânați-vă la vreme deșartele trufii.
Doar nu sănt eu ființă ce vi s-ar potrivi.
Iubiți-o tot pe dînsa, cu lungi suspine-amare,
Și să vă văd unirea aștept cu nerăbdare.

S C E N A 7

Celimena, Elianta, Aleeste, Philinte

ALCESTE

(către Celimena)

Ei bine, împotriva a tot ce am văzut,
Lăsat-am să vorbească toți ceilalți—și-am tăcut.
Am fost destul de tare să-mi stăpînesc durerea?
Și pot acum...

CELIMENA

Desigur, spuneți-vă părerea,
Plîngîndu-vă de mine, sănătății îndreptățit
Să-mi aruncați în față disprețul cuvenit.
Știu, am greșit. Cu jocul am mers cam prea departe.
Și n-am să vin cu scuze sau alinări deșarte.
Nu mi-a păsat de ceilalți, nici de mînia lor.
Greșelile făcute față de voi mă dor.
Vă înțeleg durerea, e-atât de-ntemeiată!
Și știu în ce măsură vă par eu vinovată.
Aveți dovezi destule că v-am putut trăda;

Și înțeleg că totul e împotriva mea.
Deci merit ura voastră.

ALCESTE

Cum aş putea, ingrată?
Cum aş putea iubirea să mi-o înfring vreodată?
Și-oricât aş vrea ca ura să fiarbă-n pieptul meu,
Vai, inimii, sărmana, să-i poruncești e greu.

(Către Elianta și Philinte.)

Vedeți aci puterea unei iubiri nedemne;
La cîtă umiliință ea poate să te-ndemne!
Dar nu e încă totul, căci slăbiciunea mea
Va merge pîn'la capăt, aşa cum veți vedea,
Și vă va da dovada că se înșală-accea
Ce ne numesc puternici. Mai tare e femeia!

(Către Celimena.)

Da, vreau să uit, perfido, păcatul săvîrșit
Și-i voi găsi iertare în sufletu-mi robit.
Voi spune că de vină e-o lume rătăcită,
Că tinerețea voastră a fost ademenită.
Dar ajutorul vostru neprețuit ar fi
Ca, în sfîrșit, de oameni să pot acum fugi
Și, în pustiu-n care trăi-voi viața toată,
Să vă decideți, doamnă, a mă urma de-ndată.
În felu-acesta, poate, în mintea tuturor
S-ar șterge amintirea famoaselor scrisori.
Cu tot scandalul, iată, voi ști că și-nainte,
Să vă iubesc cu-aceeași iubire-a mea, fierbinte.

CELIMENA

Să-mi dau eu tinerețea pe-o viață fără scop
Și în pustiul vostru să plec, să mă îngrop?

ALCESTE

A, dacă-ardoarea voastră cu focul meu se-mbină,
Cum poate-această lume aicea să vă țină?
Nu-i și dorința voastră să fiți în preajma mea?

CELIMENA

La anii mei cei tineri, singurătatea-i grea.
Ci eu nu port în suflet acea virtute rară,
Ce-ar cere-o hotărire atât de temerară.
Dacă unirea noastră vă poate mulțumi,
Da, să vă fiu soție să zicem că-aș primi.
Căsătoria noastră...

ALCESTE

Nu, asta nu se poate.
Refuzul vostru, doamnă, e mai cumplit ca toate.
De nu v-a prins iubirea în dulcea mreajă-a sa,
Să fiu eu totu-al vostru, să fiți cu totu-a mea,
Renunț! Jignirea asta pe viața mea întreagă
De-a voastre-umilitoare cătușe mădezleagă.

S C E N A 8

Elianta, Alceste, Philinte

ALCESTE

(către Elianta)

Pe lîngă frumusețe aveți un suflet rar
Și-o sinceră purtare la voi aflat-am doar;
Flința voastră are întreaga-mi prețuire
Și-o stimă fără margini știut-a să-mi inspire.
Iertați deci că un suflet atât de chinuit
Nu merită să fie de voi îndrăgostit.
Nu-s demn de voi. E-un lucru ce-ncep a-l recunoaște,
Pentru-a vă sta alături nu m-am putut eu naște.
Și-ar fi un trist omagiu de v-ar solicita
O inimă respinsă, strivită, ca a mea
Și că...

ELIANTA

Aveți dreptate, o spun fără sfială:
Cui să-mi ofer eu mîna, nu stau la îndoială;
Ci iată un prieten ce cred că-ar spune „da“
De i-aș întinde-acuma, pe viață, mîna mea.

PHILINTE

Această cinstă, doamnă, e singura-mi dorință
Și i-aș aduce jertfă întreaga mea ființă.

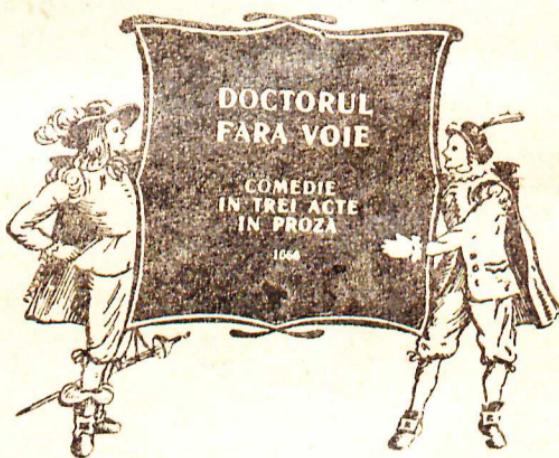
ALCESTE

Eu vă urez norocul unei adânci iubiri,
Vreau să gustați dulceața deplinei mulțumiri,
Trădării, nedreptății — le-am îndurat supliciul.
Voi părăsi mocirla unde triumfă viciul.
Un loc, departe-n lume, săt sigur, voi găsi
În care-un om de-onoare să poată viețui.

PHILINTE

E rolul nostru, doamnă, să căutăm o cale
De-al face să se-abată din gîndurile sale.

In românește de SICĂ ALEXANDRESCU și MIRCEA ȘTEFĂNESCU